

Årsrapport 2025

Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling

**Sammen åpner vi opp
for en bedre alderdom**

Brukermedvirkning • Forskning • Kunnskapsformidling

SESAM

Regionalt kompetansesenter for
eldremedisin og samhandling

Stavanger, mars 2026

Ingelin Testad,
senterleder

INNHold

1. Innledning.....	1
2. Bakgrunn	4
3. Organisering	5
Ledelse og strategi.....	5
Referansegruppe	7
Verdigrunnlag	7
Ansatte	7
Regionale ressurspersoner	7
Seniorrådgivere	8
Forskningssykepleiere	9
4. WiseAge –brukermedvirkning og samfunnsengasjement	10
5. Forskning	13
Ekstern evaluering.....	13
Forskningsaktivitet	14
Internasjonale prosjekter	14
Nasjonale og regionale prosjekt.....	16
Behandlingsstudier	16
Lokale prosjekt	21
Fond for biomedisinsk demensforskning	24
Forskningssamarbeid.....	27
Regionalt forskningssamarbeid	27
Nasjonalt forskningssamarbeid	27
Internasjonale forskningsnettverk	28
Rekruttering og utdanning av nye forskere	29
6. Kurs- og kompetanseheving	30
Kursvirksomhet.....	31
SESAM-fagdager	33
Faglunsj.....	35
7. Fagnettverk.....	36
Fagnettverk innen eldremedisin/eldreomsorg i Helse Førde HF	36

Fagnettverk dagtilbud for personer med demens og yngre personer med demens, Helse Stavanger HF.....	36
Fagnettverk utredning og oppfølging etter demensdiagnose, Helse Stavanger HF	37
Fagnettverk for miljøterapi i Helse Fonna.....	37
8. Samarbeid og utviklingsarbeid (komite, arbeidsgrupper og planarbeid)	39
Fag- og strategidagen i Helse Førde HF.....	39
Ledernettverk for geriatri og alderspsykiatri i Helse Vest RHF	40
Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjeneste i Vest (USHT)	40
Samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsen.....	40
Nasjonale og lokale høringer.....	41
Årlig møte i forbindelse med leverandøravtale ABC-arbeid	41
Samarbeid med Statsforvalteren	41
Samarbeid med Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning	41
Samarbeid med lokalt fagmiljø.....	41
Samarbeid med kirken ved biskopen	42
9. Medieoppslag	43
SESAM i sosiale medier	43
Facebook	43
LinkedIn	43
Et utvalg av våre mediasaker	45
10. Ansatte	48

1. Innledning

SESAM består av Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling i Helse Vest RHF og Senter for eldremedisin ved Stavanger universitetssjukehus, Helse Stavanger HF, og ledes av professor Ingelin Testad, senterleder og faglig leder sammen med lederteamet Silje M. Kvernberg, administrativ forskningskoordinator; Martha Therese Gjestsen, faglig koordinator; Helen G. Wigestrands, administrasjonskonsulent; Silvia Einan Mæland, avdelingssjef, avdeling alderspsykiatri; Karin Smedvig, seniorrådgiver og forskningsleder professor Dag Årslund. SESAM er organisert og lokalisert i Klinikk psykisk helsevern voksne, avdeling for alderspsykiatri, og de ulike delene av virksomheten ivaretas i samarbeid med gode kolleger og medarbeidere, fagpersoner, forskere og klinikere, lokalt og regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

I føringene fra Helse Vest RHF heter det at: «Det regionale kompetansesenteret for eldremedisin og samhandling skal bygge på føringene i den nasjonale strategien for spesialisthelseteneste til eldre, og på tilrådingene i den regionale rapporten. Kompetansesenteret skal omfatte eldremedisin, inkludert alderspsykiatri og geriatri. Samhandling mellom spesialisthelsetenesta og kommunehelsetenesta er ein føresetnad for utvikling av gode og samhengende helsetenester til eldre. Kompetansesenteret får samhandling som eit særskilt ansvarsområde. Spesialisthelsetenesta skal også vere ein kompetansebase for kommunehelsetenesta».

Forskning, brukermedvirkning og kunnskapsformidling er våre oppgaver for å fylle visjonen «Vi skal fremme Eldres helse, mestring og livskvalitet».

Vurdering av årets aktivitet

Aktivitetene i 2025 var nært knyttet til SESAM sin visjon. Senteret fortsatte å målrettet bidra til løsninger for utfordringer som følger en økende aldring i befolkningen, og et helsevesen som må tilpasses deres endrede behov. Dette forsterkes i vår strategi- og handlingsplan 2025 -2030. Senterets langsiktige visjon er å fremme Eldres helse, mestring og livskvalitet og har som oppgave å samle, utvikle og formidle kunnskap slik at det kommer den enkelte eldre til gode. Vi vektlegger derfor brukermedvirkning på alle nivå og i alle arbeider gjennom vår egen plattform for brukermedvirkning og samhandling; WiseAge, som gjennom våre aktiviteter i 2025, har økt med flere medlemmer til nærmere 150 personer. I 2025 har vi fortsatt forbedring og effektivisering av diagnostiske metoder og teknologi. Det har blitt enda viktigere å bidra til at behovet for helsepersonell, utstyr og areal reduseres, pasient- og brukertilfredshet opprettholdes og at helsearbeidere opplever mening og glede i arbeid. Virkemidlene er kompetansespredning, nettverksbygging og samhandling regionalt og nasjonalt. Det årlige fag- og ledernetter for geriatri og alderspsykiatri i Helse Bergen ble avholdt med økende antall deltakere. Gjennom regionale fagnettverk og etablering av samhandlingsarenaer som fagnettverk for miljøbehandling i Helse Fonna, bidrar SESAM til helhetlig kunnskapsutvikling og implementering av nasjonale føringer. Samhandling er et viktig fokus i senterets aktiviteter. Senteret har også i 2025 vært en pådriver for samhandling mellom spesialist- og primærhelsetjenesten, og involvering og kunnskapsutvikling på sykehjem. Det vektlegges en sterk tverrfaglighet mellom psykiatri, nevrologi og geriatri samt mellom ulike faggrupper, særlig leger og sykepleiere. I 2025 etablerte vi et formelt samarbeid med akuttmottaket i Mottaksklinikken ved SUS, basert på vårt felles mål om å bedre forståelse, behandling, rutiner og pasientforløp for akutt syke eldre med delir. Norges Forskningsråd avsluttet i 2025 en evaluering av forskningen ved høyere utdanning, forskningsinstitusjoner og helseforetak.

SESAM ble beskrevet med følgende styrker: utmerket organisering på tvers av institusjoner, nettverk og samarbeid mellom multidisiplinær ekspertise og eksperter, sterk evne til å tiltrekke nasjonal og internasjonal finansiering, høy kvalitet på publikasjoner og sterk påvirkning på, og dialog med samfunnet gjennom sterk brukermedvirkning.

Regionalt samarbeid rundt tjenesten

SESAM har i 2025 styrket regional kvalitetsforbedring og fagutvikling innen eldremedisin og samhandling gjennom nettverksarbeid, forskning, kompetansespredning og systematisert samarbeid. Våre regionale ressurspersoner og brukerrepresentanter i HF'ene sikrer lokal forankring og effektiv spredning av ny kunnskap. De møtes månedlig og driver fagnettverk innen eldreomsorg, demens, dagtilbud, miljøterapi og utredning, styrker praksisfeltet og legger til rette for erfaringsdeling mellom kommuner og HF'ene. Fag- og ledernettverket for geriatri og alderspsykiatri samler ledere og fagpersoner fra hele regionen. SESAM støttet etablering av geriatrisk sengepost ved Haukeland universitetssjukehus. Den årlige geriatri-fagdag i Førde samlet 140 deltakere fra kommuner og spesialisthelsetjenesten. Fagnettverk for miljøbehandling i Helse Fonna er etablert som en viktig samhandlingsarena. WiseAge-plattformen er et nasjonalt forbilde for systematisk brukermedvirkning og involvering av brukere og pårørende i forsknings- og fagutviklingsarbeid. Det er brukerrepresentanter i alle HF'er og i WiseAge er det en egen arbeidsgruppe og et erfaringspanel som bidrar inn i alle prosjekter. Kvalitetsforbedring er tett knyttet til mandat om fagutvikling og forskning. SESAM driver og koordinerer klinisk forskning og helsetjenesteforskning, med vekt på diagnostikk og utredning, utvikling av nye behandlings- og omsorgsmodeller, og å bygge kompetanse om demens, skrøpeligheit og aldring. Prosjekter som RoboCare, ABBA GP og PROTECT viser bredt regionalt og internasjonalt samarbeid. Alle HF deltar i studier, nettverk eller datainnsamling. Delirprosjektet og innføringen av 4AT forbedrer pasientbehandling i hele regionen. Behandlingsstudier som NORADD TP, FEAD, PATH, ANeED og PROGRESS AD øker forskningsinfrastruktur og pasientinkludering. Gjennom målrettet undervisning og implementering av nasjonale føringer som ABC opplæring, kurs i utredning samt arbeid med VIPS, TID modellen og personsentrert omsorg – bidrar SESAM til felles faglige standarder i regionen. Samlet gir dette et tydelig løft for kvalitet, samhandling og kompetanse i hele Helse Vest. Våre kolleger gjør en fantastisk innsats for eldremedisin og samhandling. En særlig takk går til samarbeidspartnere og vår referansegruppe i 2025; Hege M. Skjelbred-Knudsen og Steinar Jansen (Regionalt brukertvalg Helse Vest og Rogaland fylkeskommunes elderråd), Øyvind Kirkevold (Nasjonalt senter for aldring og helse), Elin Wetås de Jara (KS Vest), Kari Holvik Furevik, Svein Skeie, Synnøve Jorunn Espe, Bente Egge Søvde, Doreen Halleland (alle HF'er representert).

Nasjonalt samarbeid

SESAM har et bredt og veletablert nasjonalt samarbeid som bidrar til faglig utvikling og kunnskapsformidling på tvers av regioner. Sentrale samarbeidspartnere inkluderer: •Nasjonalt senter for aldring og helse, bl.a. gjennom registerstudien KVALAP, ABC-satsingen, nasjonale høringer og samarbeid om kunnskapsformidling. •AHUS / Universitetet i Oslo - biomarkørutvikling, delir-forskning, diagnostikk og kohortstudier (DDI, APGeM). •NORMENT (UiO) gjennom samarbeid om genetikk og mental helse. •Høgskulen på Vestlandet - gjennom undervisning, fagutvikling og samarbeid i referansegruppen. •Helse Bergen HF/HUS - slagforskning, geriatrisk utviklingsarbeid og implementering av Clinical Frailty Scale. •Helse Fonna HF, som leder ANeED-studien og deltar i flere regionale og nasjonale prosjekter. •Haraldsplass Diakonale Sykehus, blant annet gjennom arbeid med ernæring og prehabilitering. •Nasjonalforeningen for folkehelsen - finansiering og samarbeidspartner

for formidling og pårørendeskoler. ■Statsforvalteren i Rogaland, USHT, kommunenes sentralforbund og ulike kommuner, i arbeid med Demensplan 2025, fagnettverk og formidling. ■Helsedirektoratet, innspill til Demensplan 2030. ■Helse- og omsorgsdepartementet, deltakelse i Utvalg for revidering av Pasient- og brukerrettighetsloven. ■Revidering av nasjonale retningslinjer og veileder for brukermedvirkning i helseforskning, deltakelse i nasjonalt arbeidsutvalg på vegne av Helse Vest. ■Nasjonalt nettverk for universitetssykehjem, SESAM er en av deltakerne som bidrar for å bedre integrasjonen mellom forskning, kunnskapsoverføring og implementering gjennom systematisk samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten, kommunesektoren og de akademiske partnerne Dette samarbeidet sikrer at SESAM er solid forankret i nasjonale prioriteringer, bidrar i utvikling av felles faglige løsninger og spiller en viktig rolle som kunnskapsleverandør. Vi har på tvers av regioner etablert prosjektet «Livet er aldring», hvor målet er å bygge en struktur for tverrfaglig innhenting og systematisering av kunnskap for å møte de demografiske utfordringene vi står overfor med et bredere perspektiv, i Helse Vest og nasjonalt. Medlemmene Tora Aasland, Geir Sverre Braut, Arnfinn Fiskå, John Nessa, Trygve Wyller og Ingelin Testad jobber med tema som språk (blant annet aldringens retorikk), autonomi (rett til å styre eget liv) samt identitet og trygghet (stedets betydning) er utgangspunkt for kunnskapsinnhenting.

Stavanger 13. mars 2026

Professor Ingelin Testad

Senterleder

2. Bakgrunn

Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling ble av styret i Helse Vest RHF vedtatt lokalisert til Helse Stavanger HF den 01.12.2010.

Mandat og oppgaver (Vedlegg til styresak 125/10B Helse Vest RHF)

«Det regionale kompetansesenteret for eldremedisin og samhandling skal byggje på føringane i den nasjonale strategien for spesialisthelseteneste til eldre, og på tilrådingane i den regionale rapporten. Kompetansesenteret skal omfatte eldremedisin, inkludert alderspsykiatri og geriatri. Samhandling mellom spesialisthelsetenesta og kommunehelsetenesta er ein føresetnad for utvikling av gode og samanhengande helsetenester til eldre. Kompetansesenteret får samhandling som eit særskilt ansvarsområde. Spesialisthelsetenesta skal også vere ein kompetansebase for kommunehelsetenesta».

Oppgåver

Forskning og fagutvikling: «Etablering av eit regionalt kompetansesenter skal vere ei styrking av forskning og fagutvikling innanfor fagfeltet, og skal på sikt gi fagfeltet auka kompetanse innanfor forskning. Verksemda ved kompetansesenteret skal styrkje samarbeidet om forskning og fagutvikling mellom helseføretaka, kommunane og andre sentrale samarbeidspartnarar.

Kompetansesenteret får ansvar for å stimulere til og koordinere forskning og fagutvikling. Det er planlagt styrking av dette fagområdet ved fleire utdannings- og universitetsstillingar. Kompetansesenteret vil få eit koordinerande ansvar for desse stillingane som kan være knytt til ulike institusjonar.»

Nettverksbygging: «Det vil vere vesentleg at eit regionalt kompetansesenter har fokus på nettverksbygging i regionen for på den måten å sikre regional forankring og at kompetanse- og fagutvikling skjer på tvers av helseføretaks- og nivågrensene og inkluderer andre sentrale samarbeidspartnarar. Kompetansesenteret får ansvar for å etablere og koordinere tverrfaglege regionale fagforum og nettverk som inkluderer både spesialisthelsetenesta, kommunehelsetenesta og andre sentrale samarbeidspartnarar. Tverrfaglege regionale fagforum og nettverk skal bidra m.a. til forskning og fagutvikling. Brukarmedverknad må ivaretakast.»

Undervisning: «Ei oppgåve for senteret vil vere å delta i undervisning i grunnutdanning, vidareutdanning og etterutdanning, og gi råd og fagleg støtte for på den måten å bidra til å spreie kunnskap i heile regionen. Kompetansesenteret vil kunne bidra med å vurdere felles opplærings- og kompetansebehov i regionen.»

3. Organisering

Personen i sentrum

Brukerperspektivet står sterkt i arbeidet ved SESAM, med høy aktivitet og tett samarbeid med brukerorganisasjoner og enkeltpersoner, og våre aktiviteter er derfor organisert ut fra dette perspektivet. Vi har brukerrepresentanter i referansegruppen, brukergruppe i form av pensjonert helsepersonell som ressurspersoner og seniorrådgivere, interesserte brukere inviteres til faglunsj, systematisk opplæring av brukerrepresentanter, eget brukerkontor, egne arrangementer og samlinger for brukere, samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsen, brukermedvirkning i forskningsprosjekt, blant annet i forskningsprosjektet demensskolen.

Brukermedvirkning innebærer en mer likeverdig vektning av brukerkunnskap og erfaringer på den ene siden og fagkunnskap på den andre siden. Målet er at brukermedvirkning, på grunn av det unike perspektivet brukere og pårørende kan tilføre, skal bidra til bredere prosesser og perspektiver i SESAMs aktiviteter. Et overordnet mål for SESAM er at brukermedvirkning skal føre til økt relevans og bedre kvalitet i vår virksomhet. Ved å involvere brukere kan det bidra til at vi fokuserer på aspekter ved tjenestene som i større grad reflekterer brukernes perspektiv og behov.

Forskning og kunnskapsutvikling i feltet eldremedisin og samhandling knyttet til personer over 65 år, er SESAMs viktigste oppgave, og vi ser ulike nivåer av brukermedvirkning som vesentlig i vårt arbeid. Vi arbeider lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt gjennom ulike former for partnerskap og prosjekter, ved å samarbeide med andre forskere, næringsliv og hvor brukerperspektivet er sentralt.

Samarbeid på tvers av disipliner er en viktig del av vårt arbeid og har vært det fra starten. Vi har, med brukeren i sentrum, forsket sammen med hotellansatte, designere, kokker og teknologer. Dette har skapt resultater som har gitt verdi for mange. Vi ønsker å bidra til en samfunnsdebatt og utvikling som bedre reflekterer de store endringene vi står overfor og sammen skape en bedre alderdom.

Gjennom WiseAge har vi etablert en plattform for brukermedvirkning og samfunnsengasjement. Eldre som ressurs har vært vårt «mantra» siden vi startet i 2010, og visjonen for WiseAge bygger videre på dette grunnlaget fordi vi ser vi må nå enda flere med dette budskapet. Gjennom WiseAge inviterer vi personer over 60 år til å dele av sin visdom for at alle skal kunne få en bedre alderdom.

Ledelse og strategi

SESAM skal samarbeide med fagmiljøer innen eldremedisin i regionen, i tråd med samhandlingsreformen og nasjonale føringer for dette arbeidet.

God samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten er en forutsetning for å utvikle gode og sammenhengende helsetjenester til eldre. Samhandling er et særskilt ansvarsområde for SESAM. Dessuten skal vi være en kompetansebase for kommunehelsetjenesten.

Samsvar med nasjonale føringer og erfaringer gjort i andre helseregioner og internasjonalt sikres gjennom samarbeid med kommunehelsetjenesten, Statsforvalteren, Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse og ved tilknytning til internasjonale miljøer. SESAM etablerer og koordinerer tverrfaglige, regionale fagfora og nettverk. Målet er regional forankring ved at kompetanse- og fagutvikling skjer på tvers av nivåer og helseforetak. SESAM er et drivende miljø for flerfaglig forskning lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt innen eldremedisin og samhandling. Vi

stimulerer til- og koordinerer forskning. Vi styrker forskningssamarbeid mellom helseforetakene, kommunene og andre sentrale aktører

Visjon

Samhandling for eldres helse, mestring og livskvalitet.

Visjonen illustrerer at SESAM fremmer lokal, regional, nasjonal og internasjonal forskning og økt kompetanse innen eldremedisin og aldring, med brukeren i sentrum. Digitalisering er spesielt viktig i denne sammenheng. Teknologiske løsninger åpner både for nye muligheter, men også utfordringer i fagfeltet vårt. SESAM har siden oppstarten arrangert en årlig konferanse innen eldremedisin og samhandling. Denne er utviklet til SESAM-festivalen, en uke med arrangementer som ytterligere styrker SESAM sine nettverk i et bredere samfunnsperspektiv for brukere og av brukere, for å nå en enda større målgruppe.

Hovedmålsetting

SESAM driver kunnskapsutvikling innen eldremedisin og samhandling gjennom bygging av samhandlingsarenaer, nettverk, fagutvikling, forskning og kunnskapsformidling.

Overordnet mål

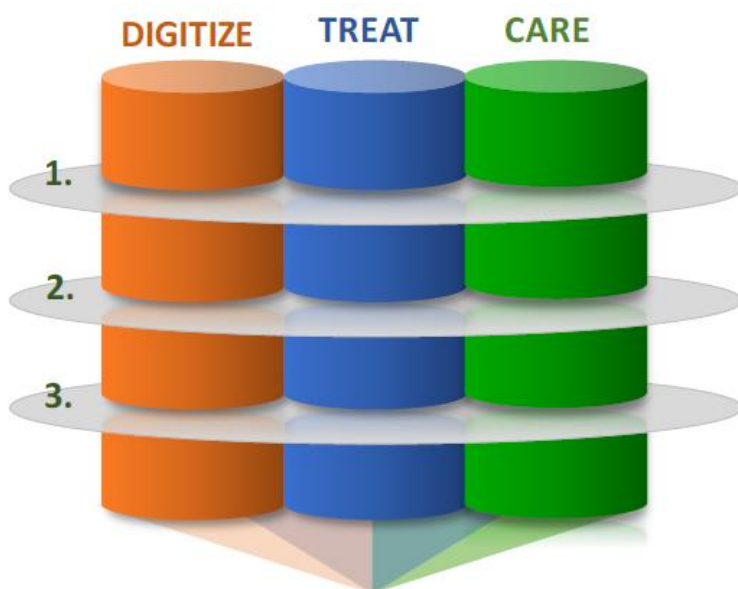
Å utvikle og spre kunnskap som i størst mulig grad kommer den enkelte eldre til gode.

Virkemidler/oppgaver

Brukermedvirkning, forskning, kunnskapsformidling/undervisning og nettverksbygging

SESAMs hovedaktiviteter organiseres i tre pilare, noe som er sterkt vektlagt i store søknader om forskningsmidler. De tre pilarene er 1) Digitalisering; 2) Behandling; og 3) Omsorg.

Det er viktig å presisere at pilarene ikke er isolerte siloer; innholdet i pilarene vil overlape hverandre

og på tvers av pilarene gjelder det å identifisere og velge digitale intervensjoner og elementer som kan integreres innen behandlingsstrategier og omsorgsmodeller.

Basert på arbeidet med å søke midler til å etablere senter for fremragende forskning og for klinisk behandlingsforskning D-Mention og Arctic, har vi arbeidet systematisk med å etablere en ny handlingsplan for utvikling og spredning av ny kunnskap.

Referansegruppe

En egen referansegruppe er etablert for senteret. Denne har siden oppstart hatt møter to ganger i året hvor blant annet handlingsplan og strategiske valg for SESAM blir drøftet. SESAMs lederteam deltar i møtene.

Gruppen har i 2025 hatt to møter, fysisk og digitalt, og består i dag av følgende personer:

Steinar Jansen –Rogaland fylkeskommunes eldreråd
Hege M Skjelbred - Knudsen - Regionalt brukerutvalg i Helse Vest RHF
Øyvind Kirkevold - Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse
Elin Wetås de Jara - Kommunenes sentralforbund (KS Vest), Rogaland
Doreen Halleland – Helse Fonna HF
Bente Egge Søvde - Høgskulen på Vestlandet, campus Førde
Synnøve Jorunn Espe - Helse Bergen HF
Kari Holvik Furevik - Helse Førde HF
Svein Skeie - Helse Stavanger HF

Verdigrunnlag

I all vår aktivitet og spesielt innenfor forskning, legger vi stor vekt på etikk og etisk refleksjon. Sykehusets visjon «Vi skal fremme helse, mestring og livskvalitet» er styrende for arbeidet vårt, og vi har i denne sammenheng sett behov for å formulere et verdigrunnlag for SESAM. Formålet er å ivareta den eldre og sårbare pasienten og vise at hensynet til menneskeverdet alltid er mer fundamentalt enn ønsket om mer kunnskap. Etisk vurdering og refleksjon skal med i alle faser av våre prosjekt. Etikk er også et viktig tema i vår forskerskole for brukere. Et eget verdidokument er utarbeidet og tilrettelagt for SESAM ved seniorrådgiver Arnfinn Fiskå og senterleder Ingelin Testad.

Ansatte

På SESAM har det i 2025 vært 54 ansatte i ulike stillinger og stillingsstørrelser. Av disse 54 er 45 ansatte i ulike forskningsprosjekt. Vi representerer ulike profesjoner som sykepleier, lege, psykolog, psykiater, farmasøyt, biolog, adjunkt, økonom, prest, fysioterapeut, siviløkonom, lærer, og frivillige. Dette ser vi på som en styrke i forhold til en bred kompetanse på senteret og i kompetanseutviklingsarbeidet. I tillegg har vi i 2025 hatt 7 seniorrådgivere knyttet til oss i SESAM.

Virkomheten er organisert med et lederteam:

Ingelin Testad, senterleder og faglig ansvarlig
Silvia Einan Mæland, avdelingssjef
Martha Therese Gjestsen, forskningskoordinator
Silje Meihack Kvernberg, administrativ forskningskoordinator
Helen G. Wigestrånd, administrasjonskonsulent
Karin Smedvig, seniorrådgiver
Dag Aarsland, forskningsleder

Regionale ressurspersoner

SESAM har ressurspersoner i hvert helseforetak for å sikre regional forankring i Helse Vest RHF sitt nedslagsfelt.

Med et bredt fokus på samhandling mellom lokale aktører fra spesialisthelsetjeneste, kommunehelsetjeneste, helsemyndigheter og utdannings- og forskningsinstitusjoner, skal disse bidra til at kompetanse- og fagutvikling skjer på tvers av helseforetaks- og nivågrenser og inkludere andre aktuelle samarbeidspartnere.

Funksjonsområdene for de lokale resurspersoner favner

- styrking av samhandling mellom spesialisthelsetjeneste, kommunehelsetjeneste, helsemyndigheter og utdannings- og forskningsinstitusjoner
- etablering og videreutvikling av fagnettverk
- etablering og vedlikehold av kontaktnettverk
- informasjonsarbeid om eldremedisin på hjemmesider, via kontaktnettverk og i sosiale medier
- deltakelse i planlegging og gjennomføring av SESAMs årlige regionale konferanse
- bidrag til utvikling av forskningsnettverk
- å arrangere møter i SESAMs regionale nettverk med deltagelse fra aktuelle lokale samarbeidspartnere
- å være med på å arrangere årlig fag- og ledernettverksmøte i Bergen

Følgende ressurspersoner har vært tilknyttet i 2025 i 20 % stilling:

- Greta Gard Endal ved Førde sentralsjukehus, Helse Førde, 10 % fra 01.07.25
- Tove Lode ved Haugesund sjukehus, Helse Fonna fra 01.01.24.
- Karin Smedvig ved Stavanger universitetssjukehus, Helse Stavanger fra 01.07.24
- Kristin Aas Nordin ved Stavanger universitetssjukehus, Helse Stavanger fra 01.10.24.
- Åse Grøthe ved Haukeland universitetssjukehus, Helse Bergen fra 01.03.25.
- Hilde Solheim Kirkebø ved Førde sentralsjukehus, Helse Førde (timelønnet)

De regionale ressurspersoner har i 2025 hatt faste møter hver måned, et digitalt møte hvor alle informerer om hva de har jobbet med i sin SESAM-stilling den siste måneden. Likedan planlegges fag- og ledernettverksmøtet i dette møte. Det blir gitt innspill til program for SESAM fagdag, samt deling av siste nytt fra SESAM om forskning, nettverk, kompetansedeling og undervisning.

Det deles kompetanse fra de ulike sykehus hvor våre ressurspersoner jobber, og er en viktig del av SESAM sine undervisningsaktiviteter og nettverksarbeid i kurs- og kompetanseavdelingen (se videre beskrivelse i kapitlene 7 og 8).

Seniorrådgivere

I tråd med SESAM sitt verdigrunnlag og vektlegging av «eldre som ressurs», har vi engasjert åtte seniorrådgivere (i hovedsak pensjonert helsepersonell) i vårt arbeid på SESAM. Disse bidrar aktivt i utforming av aspekter ved SESAMs arbeid. Seniorrådgiverne deltar blant annet i planlegging og tilrettelegging i SESAMs prosjekter, utvikling av artikler, kursmateriell og annet som produseres hos SESAM. Arnfinn Fiskå har blant annet vært med på å utvikle SESAM sitt verdidokument.

Seniorrådgiverne våre har vært aktivt deltagende i å bidra til artikler som har sitt utspring hos SESAM. De bidrar i veiledning av brukermedvirkning. Anne Torsvik Henriksen koordinerer blant annet forskerskole for brukere. Seniorrådgiverne har også egne prosjekter på gang i form av forskningsartikler og bokprosjekt.

Anne Torsvik Henriksen, Karin Smedvig og Kristin Aas Nordin fra 01.08.24 som er pensjonerte sykepleiere, og Arnfinn Fiskå, pensjonert prest, er hver ansatt i 20% stilling på SESAM

Fra 2024 er også Elin Thuen og Kari Fredriksen knyttet til SESAM med arbeid i WiseAge arbeidsutvalg, erfaringspanelet og som brukerrepresentant i PREDICTOM.

Forskningssykepleiere

SESAM har i 2025 hatt seks forskningssykepleiere i ulike stillingsstørrelser og prosjekter.

Hovedoppgavene er å ivareta studiedeltakere, koordinere og gjennomføre våre forskningsstudier.

Flere av prosjektene har pågått noen år allerede, men nytt for 2025 var oppstart av enda en ny klinisk studie for personer med Alzheimers sykdom; PATH. For å imøtekomme behovet for mer plass til undersøkelser og testing har vi oppgradert fasilitetene våre enda mer. I 2025 gjorde vi om noen av kontorene til kombinert kontor og undersøkelsesrom, så nå har vi tre rom med nødvendig utstyr og undersøkelsesbenker som er blir flittig brukt.

Forskning er en av hovedoppgavene i spesialisthelsetjenesten. Regjeringen har som mål at innen 2025 skal 5% av alle pasienter i spesialisthelsetjenesten være deltakere i kliniske studier, og det er stort fokus på å få flere kliniske studier til Norge. Kliniske studier kan være utprøving av nye medisiner for en sykdom, teste ut et medikament som allerede er i bruk for nye indikasjoner eller nye behandlingsmåter og oppfølging av pasienter.

Hver dag tar vi imot deltakere med ulike tanker og følelser rundt det å være med i et forskningsprosjekt. Det er viktig at hver og en som kommer til oss, føler seg godt ivaretatt. Hvert deltakerbesøk krever mye logistikk som må på plass både før og etter, blant annet avtaler og godkjenninger, samarbeid på kryss og tvers på sykehuset, og prøver som skal leveres, behandles, analyseres, fryses og sendes. Kurs i god klinisk praksis (GCP) er et krav.

Forskningssykepleierne har et tett samarbeid med alderspsykiatrisk poliklinikk, geriatrisk poliklinikk og forskningsposten, noe som er helt nødvendig for gjennomføringen av studiene.

4. WiseAge –brukermedvirkning og samfunnsengasjement

WiseAge er SESAM sin plattform for brukermedvirkning og samfunnsengasjement. Gjennom WiseAge ønsker vi å bruke eldres kompetanse og erfaring for å utvikle forskning som tar utgangspunkt i erfarte problemstillinger. WiseAge arbeider med å involvere brukere i forskning og kunnskapsutvikling i et samfunn der andelen eldre vil vokse og kreve nye måter å arbeide for og med denne gruppen.

WiseAge skal være i tråd med SESAM sitt verdigrunnlag om «eldre som ressurs» og bygge opp under et perspektivskifte til det å bli eldre. Med konseptet ønskes det en større vektlegging av eldre som ressurs, fremfor den tradisjonelle vinklingen hvor fokus er på utfordringer knyttet til «eldre-tematikken». Vi ønsker at eldre skal dele sin visdom slik at vi sammen kan åpne opp for en bedre alderdom.

WiseAge har hatt en jevn og stabil vekst gjennom årene, og har passert 100 medlemmer. På grunn av den voksende brukerbasen og det økte behovet for samarbeid mellom ledergruppen og forskergruppen, ble det i 2024 opprettet et eget WiseAge-arbeidsutvalg, ledet av Elin Thuen. Utvalget arbeider med saker som er av betydning for hele WiseAge, og har i 2025 hatt månedlige møter med ledere og forskere ved SESAM for å sikre at brukermedvirkningen organiseres og integreres i alle ledd av forskningsarbeidet – både lokalt på SESAM og i det regionale, nasjonale og internasjonale forskningssamarbeidet.

Det er et mål at det skal være brukermedvirkning i alle ledd i forskningen på SESAM, og det arbeides systematisk for at WiseAge-medlemmene skal ha innflytelse på arbeidet som blir gjort i WiseAge og på SESAM. Det er derfor etablert et eget erfaringspanel som fra og med august 2024 ledes av Kari Fredriksen. Alle nye forskningsprosjekter ved SESAM blir lagt fram for erfaringspanelet for råd og innspill. Erfaringspanelet bidrar også med brukerrepresentanter til forskningsprosjektene. I 2025 besto erfaringspanelet av 15 frivillige. Det ble gjennomført syv møter i løpet av året, hvor medlemmene ga råd og innspill til blant annet PhD-prosjekter, postdoc-prosjekter og åpne prosjektsøknader. Nytt av året var et temamøte hvor medlemmene i erfaringspanelet fikk oppfrisket kunnskap om forskningsbegrep og forskningsprosessen.

I august ble følgende Helse Vest-søknader presentert for erfaringspanelet:

“Biomarker, cognitive and functional trajectories in people with pre dementia states with neuropsychiatric symptoms” presentert av Felipe Botero Rodriguez

“AI to improve prognosis in older adults with hip fracture” presentert av Jorge Toshio Yazawa

“Fra triage til behandling – Tidlig oppdagelse og oppfølging av delirium hos eldre pasienter” presentert av Elin Bø Lunde

“OPERA study: Oral Health, Protein Intake, Edentulism, Response to Inflammation, and Aging” presentert av Fernando Borda

“MULTIDEMPAT” presentert av Mona Halvorsen

“IMPROVE-D Improving medication to enhance quality and reduce hospitalisation in dementia” presentert av Ragnhild Dønne Østerhus

“Mieline reduction in malnourished older adults can lead to faster neurodegeneration?” Presentert av Miguel Borda

“Bruk av psilocybin i behandling av depresjon” Presentert av Benedikt Carl Gustav Römer

“Forskningsgruppe: Forskningsgruppe for Tverrfaglig Akutt- og Mottaksmedisin (FTAMM)” Presentert av Anne Katrine Bergland

Og “Advancing Precision Diagnosis in Dementia with Lewy Bodies” presentert av Maria Camila Gonzalez for brukerrepresentant og leder av erfaringspanelet.

Alle SESAM-initierte forskningsprosjekter skal ha navngitte brukerrepresentanter til å følge hele forskningsprosessen fra start til slutt.

Erfaringspanelet rapporterer til styringsgruppen. WiseAge styringsgruppe har møter 1-2 ganger per år, og aktuelle tema er blant annet organisering og strategiske valg for brukermedvirkningen på SESAM.

Styringsgruppen bestod i 2025 av:

- Ingelin Testad, senterleder SESAM
- Karin Smedvig, seniorrådgiver, Stavanger universitetssjukehus
- Geir Sverre Braut, seniorrådgiver, Stavanger universitetssjukehus
- Sølve Braut, konstituert klinikkjef, Stavanger universitetssjukehus
- Anne Katrine Bergland, overlege, Stavanger universitetssjukehus
- Arnfinn Fiskå, seniorrådgiver, SESAM
- Kenneth Austrått, prosjektleder, Stavanger universitetssjukehus
- Martha Therese Gjestsen, forskningskoordinator, SESAM
- Kristin Marie Aas Nordin, seniorrådgiver, SESAM
- Helen G. Wigestrånd, administrasjonskonsulent, SESAM

Nytt av året er at vi gjennom helhetlige, digitale helsetjenester, et strategisk prosjekt finansiert av Helse Vest (mer omtale senere), også skal forske på betydningen av brukermedvirkning i forskning.

SESAMs veileder for brukermedvirkning i forskning er en ressurs for både brukere og ansatte tilknyttet SESAM. Veilederen er også oversatt til engelsk (2024).

SESAMs forskerskole for brukere består av et grunnkurs og flere fordypningskurs om spesifikke forskningstema. I 2025 ble det arrangert både et grunnkurs og tre fordypningssamlinger om temaene «Big data», «kosttilskudd» og «internasjonal forskning».

WiseAge-dagen ble arrangert i samarbeid med Statsforvalteren i Rogaland den 22. mai. Arrangementet hadde ca. 130 deltakere, og tema var «perspektiv på eldre i skjønnlitteraturen», «aldersvennlig boligplanlegging» og «søvn og hjernehelse». Espen Hana hadde musikalsk innslag.

Høstens stormøte ble arrangert 16. oktober på Clarion Hotel Energy med rundt 100 deltakere. Temaet for møtet var omsorgspartnerskap og innlegg om det nye sykehuset, med blant annet et innlegg av Sofie Bakke Ringstad, kurator for SUS Ullandhaug.

5. Forskning

Samarbeid, forskningsmiljø og organisering

SESAM driver forskning som skal bidra til bedre helse, funksjon og livskvalitet hos eldre, og til mer bærekraftige, sammenhengende og kunnskapsbaserte helse- og omsorgstjenester. Forskingen er tett koblet til klinisk praksis og tjenesteutvikling, og har som mål å gi kunnskap som faktisk kan tas i bruk. Ved utgangen av 2025 hadde om lag 35 forskere en direkte tilknytning til SESAM. Forskergruppen ledes av professor Dag Årslund. Den helsefaglige forskningen er samlet i forskningsgruppen Athena, som ledes av senterleder Ingelin Testad.

SESAM har i tillegg en gruppe seniorforskere, hvor flere tidligere har vært stipendiater ved senteret. Mange har valgt å fortsette i forskerstillinger knyttet til pågående prosjekter. Denne gruppen bidrar til økt veiledningskapasitet, utvikling av nye prosjekter og økt publiseringsaktivitet, og er aktive bidragsyttere i WiseAge-plattformen.

Forskningen involverer medisinske, helsefaglige, teknologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver. Prosjektene tar utgangspunkt i reelle behov i helsetjenestene. Mange studier gjennomføres i tett samarbeid med klinikere, kommuner, fastleger, pasienter og pårørende, og retter seg mot utredning, behandling, oppfølging og organisering av tjenester for eldre.

Forskningen er organisert innen:

- **Digitalisering** – bruk av digitale løsninger, hjemmetesting og teknologi for tidlig diagnostikk, oppfølging og beslutningsstøtte
- **Behandling** – diagnostikk, forebygging og behandling av aldersrelaterte sykdommer, særlig kognitiv svikt og demens
- **Omsorg** – organisering, kvalitet og innhold i omsorgstjenester, inkludert personsentrert omsorg og støtte til pårørende

Senteret har en systematisk prosjektorganisering, med tydelige rutiner for kvalitetssikring og tett oppfølging av etiske, juridiske og metodiske krav. Dette gir robuste forskningsprosjekter og høy vitenskapelig kvalitet.

Brukere er involvert gjennom hele forskningsprosessen, blant annet via WiseAge-plattformen. Dette sikrer at forskningen er relevant, forståelig og tilpasset behovene til eldre og deres pårørende.

SESAM deltar i og leder store internasjonale prosjekter, samtidig som forskningen er tydelig forankret i regionale behov i Helse Stavanger og kommunene i opptaksområdet.

Ekstern evaluering

I april 2025 lanserte Norges Forskningsråd (NFR) sin rapport etter at de gjennomførte en nasjonal evaluering av medisinsk og helsefaglig forskning i Norge (EVALMEDHELSE). Formålet var å vurdere kvaliteten og effekten av forskningsgrupper og deres bidrag. Som del av Helse Stavanger HF sin tilbakemelding ble også SESAM evaluert og NFR konkluderer med at SESAM er en sentral aktør innen eldremedisin, som effektivt kombinerer forskning med brukerinvolvering for å skape relevans og forbedre eldreomsorgen i Norge. Mer spesifikt var tilbakemeldingen fra det internasjonale ekspertpanelet entydig og svært positiv. Oppsummert ble SESAM beskrevet med følgende styrker:

1. Utmerket organisering på tvers av institusjoner
2. Nettverk og samarbeid mellom multidisiplinær ekspertise og eksperter
3. Sterk evne til å tiltrekke nasjonal og internasjonal finansiering
4. Høy kvalitet på publikasjoner
5. Sterk påvirkning på, og dialog med samfunnet gjennom sterk brukermedvirkning

Forskningsaktivitet

Forskningsproduksjonen øker stadig, og antall vitenskapelige publikasjoner i 2025 der forskere tilknyttet SESAM var involvert i, nådde en ny topp med 112 artikler. 19 av dem var publisert i nivå 2-tidsskrifter. Forskerne har i tillegg hatt muntlige presentasjoner på nasjonale og internasjonale konferanser, samt posterpresentasjoner. SESAM-forskere deltar jevnlig på forskningsfora som går i regi av andre aktører, som Klinikk psykisk helsevern voksne/Helse Stavanger HF, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Bergen, King's College London og University of Exeter. Vi er spesielt stolte av våre PhD-kandidater som viser igjen i forskningsmiljøet på Stavanger universitetssjukehus.

Forskningsaktiviteten ved SESAM er hovedsakelig basert på ekstern finansiering. Dette forutsetter at vi stadig holder på med prosjektutvikling, skriver søknader selv og er med som partnere i søknader. Som tidligere år, har det vært høy aktivitet på søknadsfronten og vi har fått tilslag på over 30 millioner kroner i ekstern finansiering. En viktig intern finansiering til ulike forskningsaktiviteter er forskningsmidlene som er mulige å søke på fra klinikk psykisk helsevern voksne på SUS.

Ved utgangen av 2025 var det totalt 34 prosjekter, hvorav 30 drives av SESAM mens de øvrige 4 er samarbeidsprosjekter.

Internasjonale prosjekter

EU-finansiering regnes som den mest prestisjefulle forskningsfinansieringen en forsker eller forskergruppe kan oppnå. Det er stor konkurranse om midlene, og det stilles derfor store krav til kvaliteten på søknadene. For prosjekter som innebærer inklusjon av deltakere foregår nasjonalt eller i Helse Stavanger sitt nedslagsfelt.

PREDICTOM –prognostiske og diagnostiske biomarkører for Alzheimers sykdom

PREDICTOM er et stort internasjonalt EU-finansiert forskningsprosjekt ledet av Stavanger universitetssjukehus (SUS), med oppstart høsten 2023 og varighet fram til 2027. I perioden 2024–2025 har prosjektet gått fra planlegging til aktiv gjennomføring.

Det er etablert et konsortium med rundt 30 samarbeidspartnere fra Europa, Asia og USA, og prosjektorganisasjonen ved SUS fungerer som prosjekteier og koordinator. I løpet av perioden er den første kliniske studien startet, med rekruttering av deltakere og innsamling av data. Prosjektet har tatt i bruk hjemmetesting, blant annet fingerstikk-blodprøver, digitale kognitive tester og andre biomarkører som kan samles inn utenfor sykehus.

Det er også gjort betydelig metodisk utviklingsarbeid, inkludert trening av kunstig intelligens-baserte modeller for risikovurdering av Alzheimers sykdom, basert på store eksisterende datasett. Arbeidet med harmonisering av bildediagnostikk og utvikling av felles

protokoller er godt i gang, og prosjektet har resultert i vitenskapelige presentasjoner og innsendte publikasjoner.

PREDICTOM har i denne fasen lagt et solid grunnlag for videre forskning på tidlig og mer tilgjengelig diagnostikk av Alzheimers sykdom, med mål om å flytte deler av utredningen nærmere pasienten og redusere belastningen på spesialisthelsetjenesten.

Prosjektleder: Dag Årsland

Prosjektperiode: 2024 – 2027. Finansiert av EU IHI.

[predictom_risk_reduction_leaflet_norsk_sesam.pdf](#)

Sensing mobility and 4Mvideo E-sport for motivating physical activity for rehabilitation and preventive exercise purpose

I dette prosjektet gjennomfører deltakerne fysisk aktivitet med moderat intensitet i 30 minutter hver dag. Deltakerne får utdelt en «sittesykkel» og et nettbrett som spiller av videoer som viser en sykkelrute deltakeren har valgt. Data om treningsaktiviteten samles ved å bruke en sensor som er festet til sykkelen og appen som er installert på nettbrettet, og som gir motiverende tilbakemelding på gjennomført aktivitet. Pasienter som er innlagt på ulike sykehusavdelinger blir spurt om å være med. Hensikten med prosjektet er å

- finne ut om et hjemmebasert digitalt treningsopplegg kan øke den fysiske kapasiteten og bedre livskvaliteten hos eldre som har en funksjonssvikt knyttet til sykdom
- finne ut nytteverdien og brukernes opplevelse om bruk av denne digitale løsningen for trening

Prosjektledere SESAM: Dag Årsland og Martha Th. Gjestsen

Studiesykepleier: Ann-Cecilie Hopøy

Prosjektperiode: 2022 – 2025. Finansiert av EU Ambient Assistive Living (AAL).

Dementia Awareness Education - ADawarE

ADawarE (Dementia Awareness Education) er et internasjonalt forsknings- og utdanningsprosjekt finansiert av EUs Erasmus+-program, ledet av Helse Stavanger HF. Prosjektet startet høsten 2025 og har en varighet på tre år. Formålet med prosjektet er å øke kunnskapen om demens, redusere stigma og motvirke misoppfatninger om Alzheimers sykdom og andre demenssykdommer. Prosjektet retter seg særlig mot sårbare grupper, med hovedfokus på innvandrergupper og personer som bor i avsidesliggende områder, som ofte har begrenset tilgang til helseinformasjon og tjenester. ADawarE utvikler og tester digitale og lavterskel opplæringsverktøy, og etablerer en åpent tilgjengelig ressursplattform med opplæringsmateriell, kurs, webinarer og erfaringsbasert kunnskap. Prosjektet legger vekt på inkludering, digital kompetanse og kapasitetsbygging, og skal bidra til bedre forebygging, tidligere gjenkjenning av demens og mer informert omsorg i lokalsamfunn.

Helse Stavanger er prosjektkoordinator, med samarbeidspartnere fra Hellas, Østerrike, Kroatia og Bosnia-Hercegovina.

Prosjektleder: Ingelin Testad

Prosjektperiode: 2025-Finansiert av EU ERASMUS+

Advancing Alzheimer's Disease Care - ACCESS-AD

ACCESS-AD er et stort europeisk samarbeidsprosjekt som skal styrke diagnostikk, behandling og oppfølging av personer med Alzheimers sykdom på tvers av Europa. Prosjektet tar utgangspunkt i dagens utfordringer, som fragmenterte pasientforløp, lange ventetider og ulik tilgang til avansert

diagnostikk. Målet er å utvikle skalerbare, pasientsentrerte modeller som gir mer rettidig, likeverdig og effektiv behandling. Prosjektet integrerer avanserte biomarkører, bildediagnostikk, digitale verktøy og kunstig intelligens for tidligere påvisning av sykdom, bedre monitorering og trygg implementering av sykdomsmodifiserende behandlinger (DMT). ACCESS-AD bygger på prinsippene i Innovative Health Initiative og samler et bredt spekter av europeiske helseaktører for å sikre at nye løsninger tas i bruk i klinisk praksis. SESAM tester implementering av DMT kombinert med livsstilsintervensjoner i reelle kliniske omgivelser. Dette innebærer også tett involvering av primærhelsetjenesten og utvikling av pasientrettet informasjon, med mål om å fremme tilgjengelige og helhetlige pasientforløp.

Prosjektledere: Dag Aarsland og Audun Osland Vik-Mo

Prosjektperiode: 2025 - 2030. Finansiert av EU IHI

APGeM

Hovedformålet med APGeM er å etablere sammenheng mellom genotype og fenotype i tidlige stadier av Alzheimers sykdom (AD), Lewy-legeme demens og Parkinsons sykdom. Det er gjort store genetiske studier der nye genetiske risikofaktorer er identifisert. Med nye store kohorter og avansert statistikk utviklet av forskerne bak denne studien er det nå mulig å kombinere genetiske risikofaktorer med tidlig demensdiagnostikk for å få et helhetlig bilde av hva som skjer fra begynnelsen av demenssykdom. APGeM er et samarbeid mellom ledende miljøer innen genetik, MR/PET, grunnforskning og klinisk forskning i Europa. **SESAM samarbeidspart.**

Prosjektleder: Tormod Fladby (AHus)

Prosjektperiode: 2014-2025. Finansiert av NFR og EU (JPND).

Assessment of the Novel Neuronal Synuclein Disease Staging System in Stratifying Dementia with Lewy Bodies Patients undersøker nytten av et nytt stadieringssystem for alfa-synuklein-patologi for å kunne klassifisere pasienter med demens med Lewy-legemer (DLB) mer presist. Prosjektet vurderer sammenhengen mellom sykdomsstadier og kliniske kjennetegn, med mål om å styrke diagnostisk presisjon og bedre forstå sykdomsutvikling. Kunnskapen kan bidra til mer målrettet pasientinndeling i forskning og kliniske studier, og legge grunnlag for videre utvikling av persontilpasset behandling ved synukleinopatier.

Prosjektleder: Dag Årsland

Prosjektkoordinator: Maria Camila Gonzalez

Prosjektperiode: 2023 -2025. Finansiert av Michael J. Fox Foundation

Nasjonale og regionale prosjekt

Prosjektfinansiering skjer enten lokalt fra SESAM, regionalt fra Helse Vest, eller fra nasjonale organisasjoner. For prosjekter som innebærer inklusjon av deltakere, så skjer det enten nasjonalt eller i Helse Vest.

Behandlingsstudier

Kliniske behandlingsstudier er et kjerneområde ved SESAM, og utgjør en sentral del av senterets arbeid for å utvikle nye og mer treffsikre behandlingsmetoder for eldre med demens og andre aldersrelaterte sykdommer. SESAM deltar i og leder flere store nasjonale og internasjonale legemiddelstudier, inkludert *NORADD-TP*, *PATH* og *FEAD*, og har etablert en robust forskningsinfrastruktur med dedikerte forskningssykepleiere, moderne testfasiliteter og sterke internasjonale forskningspartnerskap. Målet er å bringe innovative behandlinger raskere til klinisk praksis, samtidig som pasientene ivaretas på en trygg og faglig solid måte.

I 2020 fikk Dag Årsland tilslag på Helse Vest sin utlysning «Strategisk satsingsområde: Klinisk behandlingsforskning» til ***Developing a Phase 2 Clinical Trial Platform for The Treatment of Alzheimer's Disease***. Formålet med midlene er at de skal medvirke til å sikre forskningsaktivitet i helseforetakene, og øke produktiviteten, kvaliteten og nytten av forskningen.

Målet med prosjektet er å etablere en plattform med infrastruktur for effektiv gjennomføring av kliniske studier mot Alzheimers sykdom og andre demenssykdommer. Vi vil bruke digitale hjelpemidler så langt som mulig i rekruttering og monitorering av effekt.

Prosjektansvarlig: Dag Årsland

Prosjektperiode: 2020 – 2025. Finansiert av Helse Vest RHF.

The Norwegian Anti-dementia Drug Trial Platform (NORADD-TP): A nationwide trial platform of symptomatic and disease-modifying anti-dementia compounds

Det er etablert en plattform for kliniske studier for sykdomsmodifiserende behandling, der prøves ut to ulike medisiner for behandling av Alzheimers sykdom i lokale helseforetak i alle landets helseregioner.

Prosjektansvarlig: Dag Årsland

Prosjektkoordinator: Stine Wenzel

Prosjektperiode: 2022 – 2026. Finansiert av KLINBEFORSK.

FEAD-studien (Fasudil for Early Alzheimer's Disease) undersøker om legemiddelet fasudil (gis som tablett) – en ROCK-hemmer som allerede er godkjent i Japan og Kina for behandling av hjernekarssammentrekning etter subaraknoidalblødning – kan bremse sykdomsutviklingen hos personer med mild kognitiv svikt eller tidlig Alzheimers sykdom. Studien er en randomisert, placebo-kontrollert og dobbeltblind 12-måneders fase II-studie, der opptil 200 deltakere får enten fasudil eller placebo. Målet er å undersøke effekten på kognisjon, hjernemetabolisme (FDG-PET) og relevante biomarkører, samt vurdere sikkerhet og toleranse. FEAD-studien er den første systematiske utprøvingen av fasudil mot Alzheimers sykdom, og er åpen for rekruttering i Bergen (Haraldsplass), Trondheim (St. Olavs), Tromsø (UNN) og Oslo (AHUS).

PATH-studien (Phenserine on the Alzheimer's Treatment Horizon, Study 1 (PATH-1) er en tidlig fase-studie som undersøker et lovende, men fortsatt eksperimentelt legemiddel for tidlig Alzheimers sykdom, som gis i tablettform. Målet er å avklare dose, sikkerhet og biologiske effekter før større behandlingsstudier settes i gang.

ANeED studien: A phase IIa multicentre randomized controlled double blind clinical trial to demonstrate clinical efficacy on cognitive, neuropsychiatric and functional outcomes of Ambroxol in New and Early patients with prodromal and mild Dementia with Lewy bodies

Dette er en nasjonal legemiddelstudie som ledes av prof. Arvid Rongve fra Helse Fonna HF. Det skal undersøkes om legemidlet ambroxol har effekt demens som skyldes Lewylegemesykdom. 8 sentre i Norge deltar. **SESAM samarbeidspart**

Prosjektleder SESAM: Dag Årsland

Studiesykepleier: Rita Y. Noreid

Prosjektperiode: 2021 – 2026. Finansiert av KLINBEFORSK.

ANeED Joint Effort 21 er en tilleggsstudie til ANeED-studien, som undersøker om hjemmebaserte digitale metoder kan brukes til innsamling av data fra smarttelefon, smartklokke og ulike sensorer.

Målet er å effektivisere kliniske studier i fremtiden slik at større deler av oppfølgingen kan gjøres hjemmefra samt utvikle programvare som kan hjelpe oss å stille diagnose og måle effekt av behandling og redusere belastning hos pårørende. Vi tilbyr en psyko-edukasjonsbasert intervensjon

Kan digitale hjelpemiddel gi oss flere svar?

I ANeED Joint Effort21-studien brukar forskarane våre digitale hjelpemiddel i forskinga. Både for å forstå meir om Lewybody demens, men også for å sjå korleis slike hjelpemiddel kan brukast for diagnostisering og behandling i framtida.

[ANeED Joint Effort21 →](#)

som skal bestå av en opplæringspakke/informasjonspakke og kurs som inneholder blant annet stressmestring til de pårørende som deltar i studien.

PROGRESS-AD studien: Studien vil undersøke om studiemedisinen GSK4527226 kan bremse utviklingen av Alzheimers sykdom

Dette er en klinisk fase II studie for personer med tidlig Alzheimers sykdom. Hensikten med studien er å finne ut om studiemedisinen GSK4527226 kan redusere hukommelsestapet og tapet av gjennomføringsevnen til hverdagslige gjøremål, noe som vanligvis ses ved tidlig Alzheimers sykdom (AD), og om studielegemiddelet er trygt og godt tolerert. Det er tett samarbeid med sykehusapoteket, forskningsposten, leger på hukommelsespoliklinikken/SESAM og MR-avd. Prosjektleder og studielege: Audun Osland Vik-Mo.

Studiesykepleiere: Ann-Cecilie Hopøy (koordinator) og Reidun Sikveland Meling.

Sponsor: GlaxoSmithKline (GSK).

Online Assessment of Lifestyle Factors on Cognitive Performance – PROTECT Norge

PROTECT Norge er en innovativ studie ved at all datainnsamling foregår på internett. I studien følges friske personer over en ti-års periode. Deltakere registrerer seg selv på www.protect-norge-no, og gjennomfører årlige tester på kognisjon og mental helse, i tillegg til informasjon om livsstilsfaktorer, medisinske og demografiske forhold. Dette vil gi oss verdifull informasjon om risikofaktorer for utvikling av kognitiv svikt, og hva som kan hjelpe hjernen med å holde seg frisk lenge. Per 2024 var det omkring 5500 norske deltakere med. Studien gjøres i samarbeid med University of Exeter.

Prosjektleder: Ingelin Testad

Prosjektperiode: 2018 – 2029. Finansiert av University of Exeter og Blidensolfondet.

PROTECT Norge - Optimal modelling strategies for longitudinal multivariate cognitive data

Dette postdoktor prosjektet er en del av PROTECT Norge studien og skal utvikle modeller for god utnyttelse av data som samles inn ved kognitive tester, mental helse, livsstilsfaktorer, medisinske og demografiske forhold.

PostDoc: Anastasia Ushakova

Prosjektperiode: 2021 – 2024. Finansiert av Helse Vest RHF.

ASLEEP - Feasibility of a digital sleep promotion in ageing, sub-threshold insomniacs

I dette doktorgradsprosjektet brukes data fra PROTECT Norge cohorten for å undersøke om internett-basert adferdsterapi for personer som er 50 år og eldre, og som har registrert søvnproblemer, kan ha nytte av en slik intervensjon. Gjennomførbarhet av selve intervensjonen undersøkes også. PhD arbeidet avsluttet, disputerte i januar 2025.

PhD-kandidat: Jon Arild Aakre (University of Exeter)

Hovedveileder: Ingelin Testad

Prosjektperiode: 2021 – 2024. Finansiert av SESAM og University of Exeter.

Jon Arild Aakre har skrevet avhandlingen «Assessment of sleep and cognition and the feasibility of digital sleep-promotion in the PROTECT Norge cohort», og 13. januar ble doktorgraden offisielt godkjent ved University of Exeter.

[Utmerkelse til SESAM-forsker for mest leste artikkel - Helse Stavanger HF](#)

RoboCare: Effectiveness, efficiency, uptake and use of a smart robot in care homes: A cluster randomised trial and implementation study

Dette forskningsprosjektet undersøker om bruk av en digital løsning for å ivareta personer som bor på sykehjem sitt behov for aktiviteter, og sosial kontakt med pårørende og venner kan føre til økt livskvalitet. Personer på et sykehjem vil få tilbud om å bruke en smart robot og evaluere om bruken påvirker graden av ensomhet, nevropsykiatriske symptom og livskvalitet. Sykehjemspersonal på sykehjem, samt pårørende vil få opplæring og innføring i bruk av roboten, og deres erfaring med bruken vil bli evaluert gjennom intervjuer etter utprøving av den digitale møteplassen.

Prosjektansvarlig: Ingelin Testad

PostDoc: Martha Therese Gjesten

PhD-kandidat: Lise Birgitte Holteng (UiB)

Prosjektperiode: 2021 – 2028. Finansiert av Helse Vest RHF og Stiftelsen DAM gjennom Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Demensstudien på Vestlandet (DemVest)

Denne studien er et stort regionalt, nasjonalt og internasjonalt forskningsprosjekt som har pågått siden 2005, der ca. 260 personer med mild demens er inkludert. Demensdiagnose er differensiert på Lewy-legeme demens (DLB), Alzheimer's demens og Frontallapsdemens (FTD). Personene har gjennomgått et årlig klinisk og nevrobiologisk undersøkelsesprogram. Datainnsamling er avsluttet, analysearbeid pågår.

Prosjektleder: Dag Årsland. Prosjektperiode: 2005 – 2030. Finansiert av Helse Vest RHF (t.o.m. 2017) og Nasjonalforeningen for folkehelsen (2018).

Dementia with Lewy-bodies. A Norwegian longitudinal multicenter cohort-study as part of the European Dementia with Lewybodies Consortium (NOR-DLB)

Europeisk multisenter DLB studie. > 20 sentre, 11 land. Etter harmonisering av studieprotokoller i deltakende land, fokuserer man nå på å identifisere biomarkører og kliniske diagnostiske kriterier. N=>1200.

Prosjektleder: Dag Årsland.

Forskningssykepleiere: Rita Y. Noreid og Ann-Cecilie Hopøy

Prosjektperiode: 2018 – 2026. Finansiert av Blidensolfondet.

Anthocyanins: A new approach to prevention of dementia? (ACID)

Vi vil i denne studien undersøke om antocyaner gitt som kapsler, kan ha en positiv effekt på viktige hjernefunksjoner hos personer som har økt risiko for å utvikle demens. Studien vil også gi oss kunnskap om antocyaners virkning på kolesterol, betennelsesfaktorer og andre faktorer som er involvert i utviklingen av demens. Datainnsamling er avsluttet, analysearbeid pågår.

PhD-kandidat (UiS): Khadija Khalifa

PhD-kandidat (UiS): Øystein Kallevåg

Prosjektleder: Dag Årsland

Prosjektperiode: 2017 – 2025. Finansiert av Nasjonalforeningen for folkehelse og Blidensolfondet.

Dementia Disease Initiation (DDI)

Dette prosjektet er et nasjonalt initiativ for å samkjøre protokoller og å utnytte pasientgrunnlaget på tvers av regioner til felles formål – alle helseregioner er representert. Prosjektet ledes av Tormod Fladby ved Ahus. I tillegg til å samarbeide om allerede innsamlede data fra tre store regionale prosjekter, DemVest, Trønderbrain, MCI-OG (Ahus) i prosjektet, gjennomføres en ny og omfattende datainnsamling av personer med kognitiv sykdom i tidlig fase. Data og biobank skal systematiseres, og målet er å utvikle forskningen omkring bio-markører (billeddiagnostikk, blod og spinalvæske).

Prosjektleder SESAM: Professor Dag Aarsland. **SESAM samarbeidspart**

Forskningssykepleiere: Reidun S. Meling og Rita Y. Noreid

Prosjektperiode: 2012 - 2030. Finansiert av Helse Vest RHF, NFR og Blidensolfondet.

An individualized disease severity index for prodromal dementia: a multi-biomarker and deep learning approach

I dette doktorgradsprosjektet skal det utvikles et rammeverk for å sette en risk skår for utvikling av Alzheimers sykdom for personer som har subjektiv kognitiv svikt og mild kognitiv svikt. Ved å kombinere data fra flere kohorter vil man anvende dyp læring (maskinlæring), og utvikle en individuell risk skår basert på flere biomarkører.

PhD-kandidat: Solveig Hammonds (UiS)

Hovedveileder: Alvaro Fernandez Quilez

Prosjektperiode: 2020-2025. Finansiert av Helse Vest RHF.

Dementia research in Norway - Use of research networks and communication in funding processes

I dette doktorgradsprosjektet skal vi beskrive hvordan kliniske demensforskere opplever at nettverksarbeid og tilpasset kommunikasjon påvirker finansiering av demensforskning. Disse analysene vil beskrive situasjonen i Norge og sammenligne dem med tilsvarende forskningsaktiviteter i EU og USA. Prosjektet inngår en forskningsgruppe som skal se nærmere på finansiering, rekruttering og digitalisering av demensforskning. Avsluttet prosjekt, disputerte i mai 2025.

PhD-kandidat: Peter Fusdahl (UiB)

Hovedveileder: Geir Sverre Braut

Prosjektperiode: 2022-2024. Finansiert av SESAM.

Peter Fredrik FUSDahl disputerte 15. mai 2025 for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen med avhandlingen "Clinical dementia research in Norway: Use of research networks and communication in public funding processes".

DEBATT • PETER FREDRIK FUSDALH

Tilfeldigheter i forskningsfinansieringen skjuler et systemproblem

Isolert sett handler forskningsaktørene i Norge rasjonelt. Samlet sett skaper de imidlertid et system uten felles målsetting.

Seniorforsker, Stavanger Universitetssykehus
Peter Fredrik FUSDahl

Publisert 09.09.2025 - 10:14 Sist oppdatert 09.09.2025 - 10:38

For samfunnet betyr dette at betydelige ressurser risikerer å bli brukt på forskning som ikke gir svar på de mest presserende utfordringene. Min avhandling **ser spesielt på demensforskningen** som, til tross for, at de medisinske kostnader i Norge er større enn kreft og hjerte/lungesykdommer til sammen bare får en brøkdel av forskningsmidlene til kreft.

Status for samfunnet og folkehelsen er at, fremdeles etter 40 år, vi ikke har kommet nærmere noen behandling eller kur.

Khrono-artikkelen synliggjør symptomet: tilfeldige og uforutsigbare tildelinger.

Min forskning viser at årsaken ligger dypere, i mangelen på en strukturert og meningsfull dialog mellom de tre aktørene.

Politikerne velger sine egne satsingsområder for forskning, Forskningsrådet fordeler årlige forskningsmidler kostnadseffektivt, og forskerne utfører arbeidet de får forskningsmidler for. Men det finnes ingen arena hvor disse partene møtes for å formulere felles mål og diskutere hvordan virkemidler og prioriteringer skal henge sammen.

digtheter, selv når alle aktørene utfører sine roller på en lovmessig måte og kan rapportere gode administrative måltall, så vil forfatteren kan redusere problemet. Illustrasjonsfoto: Forskningsrådet

Legemiddelbruk hos personer med demens - effekt på innleggelse i sykehjem og overlevelse

I dette doktorgradsprosjektet skal det analyseres data fra Reseptregisteret, dødsårsaksregisteret, Fastlegeregisteret, Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) og Norsk pasientregister (NPR) samt Statistisk sentralbyrå. Det skal også inngå en kontrollgruppe som skal hentes fra folkeregisteret (skattedirektoratet). Resultatene fra studien vil kunne gi en oversikt over dagens forskrivningspraksis av legemidler mot demens blant fastleger og spesialister og grad av samhandling i helsetjenesten. Videre vil studien kunne gi ny og viktig kunnskap om mulige sammenhenger mellom bruk av psykofarmaka og tid til innleggelse i sykehjem og/eller død hos personer med demens

PhD-kandidat: Torunn Gudmestad Øvrebø (UiB)

Hovedveileder: Ragnhild Djønne Østerhus

Prosjektperiode: 2021-2025. Finansiert av Helse Vest RHF.

Lokale prosjekt

Prosjektfinansiering skjer enten lokalt ved SESAM, eller fra nasjonale organisasjoner. For prosjekter som innebærer inklusjon av deltakere, skjer i Helse Stavanger sitt nedslagsfelt.

En studie av bivirkninger og biologiske effekter av AvailOm, et omegabasert kosttilskudd

Sunn aldring defineres som prosessen med å utvikle og opprettholde funksjon som muliggjør

velvære/livskvalitet hos den eldre delen av befolkningen. Flere faktorer kan påvirke denne prosessen, som for eksempel kroniske sykdommer, aldersbetingede forandringer, kosthold og fysisk aktivitet. I dette prosjektet vil vi studere bivirkninger og relevante biologiske og kliniske effekter av et nytt kosttillskudd, AvailOm, som inneholder en kombinasjon av L-lysinsaltformulering av EPA og DHA.

Prosjektleder: Dag Årsland

Prosjektmedarbeidere: Silje Kvernberg og Nicolas Castellanos

Differentiating early neurodegenerative diseases to improve prognosis (ProLBD)

ProLBD er en 10-årig prospektiv longitudinell kohortstudie med overordnet mål om å utvikle diagnostiske algoritmer for identifisering og differensiering mellom demens med Lewy legemer og Parkinson sykdom (fellesbetegnelse LBD) i tidlig fase. Samarbeidsprosjekt mellom SESAM og NKB.

Prosjektmedarbeidere: Veslemøy Frantzen (NKB).

Prosjektleder: Guido Alves (NKB).

Prosjektperiode: 2018 – 2028. Finansiert av Helse Vest RHF.

Clinical significance and predictive power of blood-based markers of Alzheimer's disease pathology in a large Norwegian population-based cohort.

Ved å bruke data fra Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT), undersøker prosjektet nye statistiske metoder og metodikken som kan implementeres for en påfølgende fase III klinisk studie.

PhD-kandidat: Diego Alejandro Tovar-Rios (KU Leuven, Belgia)

Hovedveileder: Dag Årsland

Prosjektperiode: 2024 – 2026. Finansiert av SESAM (Blidensolfondet).

Accuracy of blood-based biomarkers in diagnosing Alzheimer's disease in clinical practice

I dette doktorgradsprosjektet undersøkes om plasma biomarkører kan brukes til å diagnostisere Alzheimers demens hos pasienter i fastlegepraksis hvor fastlegen mistenker en mulig demens sykdom. Det skal beregnes den positive og negative prediktive verdien av plasma p-tau181, p-tau217 and p-tau231 og analyseres om plasma glial fibrillary acidic protein, β -amyloid 42 to β -amyloid 40 ratio og neurofilament light gir ytterlig diagnostisk nøyaktighet.

PhD-kandidat: Anita Lenora Sunde (UiB)

Hovedveileder: Audun Osland Vik-Mo

Prosjektperiode: 2022-2025. Finansiert av Helse Vest RHF.

Prevalence and predictive power of blood-based markers of Alzheimer's disease pathology in a large Norwegian population-based cohort

Prosjektet undersøker hvor godt blodbaserte biomarkører for Alzheimer (p-tau) og nevrodegenerasjon (NfL) kan identifisere sykdom og forutsi utvikling i en stor norsk befolkningskohort. Målet er å fastsette

grenseverdier for p-tau, kartlegge forekomst av forhøyede biomarkører i HUNT4 70+, og undersøke sammenhengen mellom biomarkører, kognitiv svikt og demensutvikling, for å utvikle anbefalinger for bruk av blodbaserte biomarkører i forskning, klinikk og kliniske studier.

Prosjektleder: Dag Årsland

Forskning fra SUS publisert i Nature – gir ny innsikt om Alzheimers

Forskere ved Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling (SESAM) på SUS har sammen med internasjonale partnere publisert en artikkel i det anerkjente tidsskriftet Nature. Studien gir ny kunnskap om hvor utbredt Alzheimers-forandringer er hos eldre i Norge.

| Publisert 18.12.2025

Prosjektperiode: 2023 – 2025. Finansiert av Helse Vest RHF.

Over 200 har tatt blodprøve som sjekker Alzheimers

Norge har for første gang tatt i bruk blodprøver for å avsløre om en person har Alzheimers-forandringer i hjernen. En av tre nordmenn over 70 år har slike forandringer, viser ny norsk studie.

[Marianne Ytre-Eide](#)
Journalist

Publisert 23. des. 2025 kl. 10:05

NYE BLODPRØVER: Avdekker Alzheimers-forandringer i hjernen - av av tre over 70 år har slike viser ny studie.
FOTO: MARIANNE YTRE-EIDE / NRK

Link: [Over 200 har tatt blodprøve som sjekker Alzheimers – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet](#)

Study finds 10% of over-70s in UK could have Alzheimer's-like changes in brain

Findings mean more than 1 million people could meet NHS criteria for treatment with anti-amyloid drugs

► The findings give a clear, real-world picture of how common the disease's brain changes are in ordinary, older people. Photograph: Joe Giddens/PA

One in 10 people in the UK aged 70 and older could have Alzheimer's-like changes in their brain, according to the clearest, real-world picture of how common the disease's brain changes are in ordinary, older people.

Omtale i The Guardian:

[Study finds 10% of over-70s in UK could have Alzheimer's-like changes in brain | Alzheimer's | The Guardian](#)

Better information, better decisions: Towards multi-modal integration of dementia biomarkers

I prosjektet sammenlignes og valideres hvile-EEG (rsEEG) hos personer med etablert demensrelatert nevropatologi og klinisk diagnose, gruppert etter biomarkører som amyloid, tau, neurodegenerasjon, APOE4-gen og mild kognitiv svikt.

Postdoc: Alberto Jaramillo-Jimenez

Prosjektperiode: 2024 - 2026

Forekomst, risikofaktorer og prognose ved delirium på sykehus

I 2022 fikk SESAM tilslag på forskningsmidler fra Helse Vest for å studere delirium hos akutt innlagte pasienter på Stavanger universitetssykehus (SUS) som er 65 år og eldre.

Demens er en risikofaktor for delirium og delirium kan være en risikofaktor for demens. Det har vært forsket lite på årsakene til delirium og sammenhengen mellom delirium og demens. Vi vet heller ikke nok om hvorfor noen får delirium og andre ikke. Delirium er trolig underdiagnostisert ved sykehuset og denne studien kan bidra til økt fokus og oppmerksomhet på, samt bedre håndtering av, en viktig tilstand som medfører betydelig ubehag og risiko for pasientene og stor ressursbruk for helsevesenet. Prosjektet ledes fra SESAM, med mange samarbeidende avdelinger på SUS.

Prosjektleder: Dag Årsland

PhD-kandidat: Mathias Nikolai Petersen Hella (UiB)

Hovedveileder: Anne Katrine Bergland

Masterstudenter: Lene Frotveit (VID), Maria Mong (HVL)

Prosjektperiode: 2022-2025. Finansierte av Helse Vest RHF.

**Mathias Nikolai Pettersen Hella
i podcasten «stetoskopet» 23.01.25**

Connecting the dots: Utforskning av hvordan samspillet hjerne-muskel kan føre til demens

Prosjektet skal avdekke sammenhenger mellom muskelhelse og kognitiv funksjon i sammenheng med demens. Målet er å styrke eksisterende kunnskap for hvilken rolle denne sammenhengen spiller for sykdomsutviklingen. Prosjektet har som mål å utforske mulige sammenhenger mellom sarkopeni (muskelavmattelse) og Alzheimers sykdom, samt rollen til lav muskelmasse som en tidlig markør for demensutvikling. Håpet er at forskningen kan føre til forbedret diagnostikk og til å finne nye, forebyggende strategier og terapeutiske tilnærminger til demensutfordringen.

Postdoc: Miguel Borda

Prosjektperiode: 2024 – 2026. Finansierte av Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Fond for biomedisinsk demensforskning

I 2018 var SESAM så heldige å motta en stor gave fra Pleiehjemsforeningen i Rogaland i forbindelse med salget av Blidensol sykehjem. 35 millioner kroner ble øremerket biomedisinsk demensforskning for å forstå mekanismer og finne nye diagnosemetoder og nye medisinske behandlingsstrategier.

Midlene er uvurderlige for å videreutvikle vårt samarbeid med King's College i London (KCL), samt som «såkornmidler» for å få i gang nye prosjekter som så søker ekstern finansiering, støtte til forskere (PhD-kandidater og postdoktere) og til å knytte til oss professorer på deltid. Dette er en

modell som så langt har vært svært vellykket, med flere store forskningsprosjekter på SESAM og unge forskere som med tidlig støtte fra Blidensolfondet har fått egne stipender. Vi samarbeider blant annet aktivt med en seniorforsker på KCL, dr. Richard Killick, i hans arbeid for å studere mekanismene som gir demens, og å finne nye angrepspunkter for nye medisiner.

Blidensolfondet har medført at vi har hatt en rekke publikasjoner i internasjonale fagtidsskrifter, fått doktorgrader og også presentasjoner ved internasjonale kongresser. Det har også gjort oss i stand til å hevde oss i den sterke konkurransen om regionale, internasjonale og internasjonale forskningsmidler.

Aktuelle prosjekter som er støttet, videreført fra 2024 (se flere detaljer ellers i årsrapporten)

Klinisk-translasjonsforskning om demens

Det europeiske DLB nettverket E-DLB arbeider for å utvikle nye diagnostiske metoder og behandlinger for DLB og ledes fra SESAM. Dette har gjort oss i stand til å bidra til det store europeiske prosjektet European Platform for Neurodegenerative Diseases. Vi bidrar til gjennomføring av det store nasjonale prosjektet DDI (Dementia Disease Initiation). Dette har som målsetting å finne faktorer som bidrar til demensutvikling hos personer med milde hukommelsesproblemer. Aktiviteten det siste året er økende, med flere store artikler publisert, inkludert med forskere fra SESAM i spissen (f.eks. Maria Camila Gonzales-Velez og Alberto Jaramillo-Jimenez). SESAM leder nå et stort prosjekt i regi av E-DLB som er finansiert av Michael J Fox Foundation. Dette er nå i slutfasen og resultatene vil bli presentert ved AAIC i 2026 og i en artikkel. Både Maria Camila og Alberto har gjennomført PhD, og begge har fått postdoc-stipend fra henholdsvis Helse Vest og Nasjonalforeningen for folkehelsen.

PROTECT Norge

PROTECT Norge ble lansert i september 2020. Målet er å få 5000 personer som er 50 år og eldre til å registrere seg i denne web-baserte plattformen (<https://www.protect-norge.no/>), der forskjellige helseopplysninger lagres, og computerbaserte hukommelsestester utføres årlig. De inviteres også til å avgi DNA via spyttprøve. Målet er å kartlegge utviklingen av hukommelsen hos eldre og å finne faktorer som øker risikoen for demens, særlig slike som kan påvirkes og derved redusere risikoen, for eksempel søvnproblemer. PROTECT Norge brukes også som plattform til å rekruttere til intervensjonsstudier.

I 2020 fikk SESAM midler fra Nasjonal samarbeidsgruppe for helseforskning i spesialisthelsetjenesten (NSG) til PROTECT Norge, for å være Nasjonalt forskningsnettverk i E-helse. Vi bidrar til gjennomføring av dette viktige prosjektet, som nå har rekruttert mer enn 5000 deltakere. Via PROTECT har SESAM en sentral rolle som sponsor i et stort EU prosjekt, PREDICTOM, som startet i 2023, og skal vare fram til slutten av 2026.

ACID - studien, Næringsmidler for å redusere demensrisiko

ACID studien er en klinisk behandlingsstudie der effekten av Medox-kapsler som inneholder antocyaner (antioksidant og fargestoff som blant annet gir den blå fargen til blåbær), studeres. Vi undersøker om antocyaner kan ha en positiv effekt på viktige hjernefunksjoner hos personer som har økt risiko for å utvikle demens. Studien vil også gi oss kunnskap om antocyaners virkning på kolesterol, betennelsesfaktorer og andre faktorer som er involvert i utviklingen av demens. Datainnsamling er avsluttet med finansiering av Nasjonalforeningen for folkehelsen, samt noe

tilskudd fra Blidensolfondet. King's College - SESAM postdoktor arbeider med å forstå hvordan stoffene i Medox-kapslene virker på hjernen. Vi har støttet en postdoc som undersøker om kapslene kan bidra til fornyelse av hjerneceller (nevrogenese), som nå har fått midler fra Helse Vest.

Vi har ansatt en egen statistiker som arbeider sammen med SUS ledende statistiker med å analysere data til sin PhD. Hovedresultatene ble publisert i American Journal of Geriatric Psychiatry mot slutten av 2022. Vi arbeider nå med analyse av billedanalyser (MRI, FDG-PET), og analyser av blod, spinalvæske, og avføringsprøver. Vi vil fortsette å studere effekten av kosttilskudd på mekanismer som gir økt risiko. De siste årene er det kommet flere nye artikler fra dette prosjektet, mange med Miguel Borda i spissen, inkludert en studie som viser at personer med lavgradig inflammasjon hadde bedre respons på Medox enn de uten inflammasjon. Vi har også publisert en artikkel sammen med forskere på Universitetet i Stavanger om effekter på mikrobiom i avføringsprøver fra ACID deltakere. Det arbeides nå aktivt med å analysere billeddiagnostiske data, som også muliggjør PhD-arbeidet til Khadija Khalifa, som er allmennlege.

Biomarkører for diagnose og prediksjon

Vi har støttet flere forskere som arbeider for å utvikle nye biomarkører innen billeddiagnostikk, blod- og ryggmargsvæske. Sammen med Nasjonal kompetansetjeneste for bevegelsesforstyrrelser er aktiviteten mot EEG utvidet, der vi har støttet en PhD-kandidat som nå har fått stipend fra Helse Vest. Vi har utviklet et nytt prosjekt for å evaluere nye blodbaserte biomarkører i allmennpraksis. Vi støttet en fastlege som nå har fått PhD-stipend fra Helse Vest. Dette er et nytt satsningsområde, og vi fikk ytterligere midler for å studere dette i samarbeid med HUNT forskningscenter (HUNT – Helseundersøkelsen i Trøndelag). Dette arbeidet resulterte i en artikkel i Nature på slutten av 2025. Disse unike data analyseres nå videre av oss, og har også bidratt til nye samarbeidsprosjekt med nasjonale og internasjonale partnere.

Vi har også deltatt i en søknad til NordForsk som fikk tilslag, der vi som det norske senteret i FINGER blir med i et Nordic-Japan FINGER prosjekt ledet av Miia Kivipelto. FINGER-studien har vist at fem ulike livsstilsendringer i eldre befolkning er effektive for å redusere risikoen for kognitiv nedgang.

Planer for 2026

Det vil gis støtte til flere andre pågående relevante aktiviteter, blant annet til prosjekter innen biomarkør- og diagnostikkforskning (se ovenfor). Vi fortsetter å aktivt søke om eksterne midler, og har i 2025 levert flere store søknader nasjonalt og internasjonalt, inkludert til Norges forskningsråd. I 2025 spilte vi en sentral rolle i en stor EU-søknad mot IHI (Innovative Health Initiative) programmet som ble godkjent, ACCESS-AD. Dette prosjektet starter i januar 2026. Vi er godt fornøyd med at flere prosjekter og forskere som har fått støtte fra fondet, har hatt suksess med å søke om eksterne forskningsmidler. Vi vil også fortsette å bruke ressurser til fortsatt å støtte et prosjekt om delirium, som også har fått midler fra Helse Vest.

Vårt mål er å bidra til økt forståelse av årsaker til demens. Basert på dette, utvikle og prøve ut nye behandlingsmetoder som kan forbedre livet til pasienter med demens, og til å redusere risiko og forebygge utvikling av demens. HUNT-prosjektet har gjennomført analyse av det største materialet med blodprøver for Alzheimer prøver, med vår samarbeids partnere i Göteborg, og dette er nå i analysefasen.

Et viktig satsingsområde framover blir klinisk behandlingsforskning, der vi i tillegg til den regionale tildeling av Strategiske midler, også fikk KLINBEFORSK-midler fra Forskningsrådet for en plattform for kliniske behandlingsstudier mot demens, NORADD-TP (The Norwegian Anti-Dementia Drug Trial Platform). Vi har gjennomført forberedelsesfasen og er nå i gang med to spennende medisinstudier, PATH (phenserin) og FEAD (fasudil). Disse studiene er nasjonale samarbeidsprosjekter og gjennomføres også i samarbeid med våre samarbeidspartnere i Exeter.

SESAM har i 2025 videreutviklet og styrket et omfattende forskningssamarbeid både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Senteret arbeider strategisk for å bygge sterke faglige relasjoner på tvers av sektorer og landegrenser, og forskningsnettverkene utgjør en av SESAMs viktigste forutsetninger for å kunne levere forskning av høy kvalitet, relevant tjenesteutvikling og klinikknære innovasjoner.

Forskningssamarbeid

2025 har vært preget av vekst og modning i SESAMs forskningsnettverk. Samarbeidet på tvers av disipliner, nivåer og landegrenser styrker senterets rolle som ledende aktør innen eldremedisin og samhandling. Nettverkene bidrar direkte til bedre diagnostikk, nye behandlingsmetoder, mer treffsikre tjenester og en kunnskapsbasert samfunnsdialog om eldre helse.

Regionalt forskningssamarbeid

SESAM har et tett og aktivt samarbeid med alle helseforetakene i Helse Vest. I 2025 har vi hatt et særlig fokus på samarbeid med akuttmottak og fagmiljøer i Mottaksklinikken ved Stavanger universitetssjukehus, blant annet gjennom prosjekter innen delirium, akutt forverring og tidlig risikovurdering hos eldre pasienter. Dette samarbeidet danner grunnlag for utvikling av nye pasientforløp og kvalitetsforbedring i møte med den akutt syke eldre pasienten.

Gjennom våre regionale ressurspersoner er aktivitetene forankret i hele regionen, og det er etablert en løpende dialog med klinikere og ledere i alle HF. Forskere fra Helse Fonna, Helse Førde og Helse Bergen deltar i flere SESAM-initierte prosjekter, inkludert studier på kognitiv svikt, delirium, biomarkører og digitale helsetjenester. Deltakelsen i regionale fagnettverk bidrar også til å identifisere forskningsbehov og implementere ny kunnskap raskere.

Nasjonalt forskningssamarbeid

SESAM inngår i en rekke nasjonale forskningskonsortier og fagnettverk som styrker kvalitet, metodeutvikling og rekruttering til prosjekter. I 2025 har vi videreført og styrket samarbeid med:

- Nasjonalt senter for aldring og helse, blant annet i KVALAP, ABC-satsingen, nasjonale høringer, demensplanarbeid og registerforskning.
- AHUS og Universitetet i Oslo, spesielt innen biomarkørforskning, genetikk og de store nasjonale studiene DDI og APGeM.
- NORMENT i arbeid med genetikk og psykiske symptomer ved demens.
- Haraldsplass Diakonale Sykehus, med forskning på demensbehandling.
- Lokale HF i regionen (Fonna, Førde, Bergen) i prosjekter om slag, geriatrik behandling, akuttforløp og kognitive funksjoner.
- Statsforvalteren, USHT og kommunale forskningspartnere, særlig innen tjenesteutvikling, kartleggingsverktøy, kvalitetsforbedring og implementering av nasjonale retningslinjer.

Dette samarbeidet gjør SESAM til en nasjonal premissgiver for forskning og fagutvikling innen eldremedisin.

FOKUS er vårt forskningsnettverk for sykehjem der målet er å øke mengden og kvaliteten av praksisnær forskning. Nettverket gir sykehjem muligheten til deltakelse i hele forskningsprosessen inkludert i formidling av resultater, og sikrer større eierskap til forskningen og tilbakeføring av kunnskap til praksis. Nettverket har fire årlige møter hvor en diskuterer relevante problemstillinger, planlegger nye prosjekter og går gjennom aktuell ny forskning. Sammen med sykehjem i hele regionen ønsker vi å skape en plattform for forskning og et aktivt fellesskap for sykehjem. FOKUS ble etablert på SESAM i 2016 og består i dag av 38 sykehjem i Helse Vest.

FOKUS målsetting

- Brukermedvirkning
- Med-forskenskap
- Forskning initiert av praksis
- Praksis med i hele forskningsprosessen
- Resultater og kunnskap raskt tilbake i praksis

Fordeler ved medlemskap i FOKUS:

- Ha tilgang til en arena for erfaringsutvikling og faglige diskusjoner med FOKUS kontakter på andre sykehjem.
- Mulighet til å delta i banebrytende nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter sammen med verdensledende forskere
- Løfte egen arbeidsplass ved å ha tilgang til ny forskning og kunnskap
- Opplæring og undervisning i spennende forskningsmetoder i forbindelse med prosjekter
- Deltakelse på SESAMs forskerskole for brukere
- Tilbud om deltakelse på relevante kurs i regi av SESAM, som Demensomsorgens ABC

Internasjonale forskningsnettverk

SESAMs internasjonale forskningsaktivitet har aldri vært sterkere enn i 2025. Senteret deltar i og leder flere store internasjonale konsortier og forskningsnettverk, inkludert:

- **EU-prosjektet PREDICTOM**, et av de største europeiske initiativene for tidlig diagnostikk og risikovurdering av Alzheimers sykdom.
- **E-DLB-nettverket**, hvor SESAM har en ledende rolle i kliniske studier, biomarkørutvikling og harmonisering av diagnostikk innen Lewy body-demens.
- **ACCESS-AD (EU IHI)**, som arbeider med nye metoder for persontilpasset behandling av nevrodegenerative sykdommer.
- **ADawarE-prosjektet (Erasmus+)**, som utvikler digital utdanning og lavterskel opplæringsressurser om demens for sårbare grupper.
- **RoboCare, eHelse og digitale intervensjonsnettverk**, i samarbeid med universiteter og teknologipartnere i Europa og Asia.

SESAM har et langvarig og tett samarbeid med King's College London og University of Exeter, noe som har resultert i publiseringer, postdoktorstillinger, kliniske behandlingsstudier og utvikling av biomarkører og digitale verktøy.

Forskningsnettverkene muliggjør felles metodikk, harmoniserte protokoller, større datagrunnlag og raskere implementering av forskningsresultater. Plattformene PROTECT Norge, WiseAge, biobankstrukturer, kliniske studier og kvalitetsregisterdata benyttes aktivt av forskere fra hele Norge og flere internasjonale miljøer. Dette styrker både kvalitet og kapasitet innen translasjonsforskning, kliniske behandlingsstudier og helsetjenesteforskning.

Rekruttering og utdanning av nye forskere

SESAM er et senter i stadig utvikling, og vi legger i denne forbindelse stor vekt på rekruttering av nye forskere for å knytte til oss fagfolk fra praksisfeltet med ulik profesjonsbakgrunn. Det gjøres derfor et betydelig arbeid i rekruttering, veiledning og oppfølging av studenter. Det gjelder også støttefunksjoner i form av tilbud om kontorplass, undervisninger, hjelp og veiledning i forbindelse med studentenes søknadsprosesser, datainnsamling, dataanalyse og oppgaveskriving.

Studenter og klinikere blir rekruttert inn i pågående forskningsprosjekt, hvor de får ta sin utdanning under veiledning av de fremste forskerne nasjonalt og internasjonalt på området. Ansatte på SESAM underviser og bidrar med spredning av ny kunnskap ved utdanningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt.

SESAM bistår med veiledning på professor- og postdoc-nivå av PhD-kandidater, ved utvikling av fagnettverk og etablering av fagutvikling- og forskningsprosjekter. Phd-kandidater har månedlig møter i eget forum sammen med representanter fra SESAMs seniorforskergruppe. Studentene er også viktige bidragsyttere sammen med seniorforskergruppen i undervisning på SESAMs forskerskole for brukere. Gjennom 2025 har 10 PhD-kandidater med ulik faglig bakgrunn vært helt eller delvis tilknyttet SESAM gjennom ansettelse og/eller veiledningsressurser. Se prosjektoversikt for nærmere beskrivelse av prosjektene.

Oversikt over PhD-kandidater, med ansettelsessted og affiliert utdanningsinstitusjon:

- Jon Arild Aakre, SESAM / Exeter. Disputerte januar 2025.
- Solveig Hammonds, SESAM / UiS
- Khadija Khalifa, SESAM / UiS
- Peter FUSDahl, SESAM / UiB. Disputerte mai 2025.
- Lise Birgitte Holteng, SESAM / UiB
- Anita Sunde, SESAM / UiB
- Diego Alejandro Torva Rios, SESAM / UiS
- Torunn G. Øvrebø, SESAM / UiB
- Mathias Nikolai Petersen Hella, SESAM / UiB
- Nicolas Castellanos-Perilla, SESAM / UiB

6. Kurs- og kompetanseheving

Demensplan 2025 viderefører viktige områder fra Demensplan 2020 og inneholder fire hovedsatsningsområder. Det fjerde punktet omhandler planlegging, kompetanse og kunnskapsutvikling som er viktige områder i vårt arbeid på SESAM.

Videre i Demensplan 2025 er det lagt stor vekt på forbedring og utvikling av tjenestene innen helse- og omsorgssektoren. Likedan kontinuerlig oppmerksomhet på å utvikle god faglig kompetanse og bredde i kunnskap.

I november 2025 på Gardermoenseminaret ble det informert om ferdigstillelse av en ny demensplan i løpet av 2026. "ABC-opplæringen løfter bunnen av kompetanse og er en valid indikator på kvalitet i tjenestene." "Blended learning" virker, med kombinasjon av selvstudium, refleksjon i grupper og fagseminar.

Forskere og fagpersoner ved SESAM blir viktige for å få ut ny forskning og kompetanse raskt til de som jobber nært den det gjelder, pasienten. Kunnskapen som genereres gjennom forskning, skal kunne videreformidles på en forståelig måte til helsepersonell, pårørende og allmennheten.

Kurs- og kompetanseavdelingen ble etablert i 2015, hvor målsettingen er å spre kunnskap ut til kommunene i vårt nedslagsfelt innen feltet eldremedisin. Dette koordineres gjennom kurs- og kompetanseavdelingen, og aktivitetene på SESAM formidles på vår hjemmeside som er ofte besøkt.

De årlige SESAM-dagene gikk av stabelen på Clarion Hotel Energy 19.-22. mai 2025. På de to fagdagene bidrar hele regionen med program. Vi henter forelesere regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Det utarbeides kursplaner hvert halvår, og de ansatte i de ulike kommuner kan melde seg på kursene på vår webside eller på www.abcregistrering.no. Satsningen i kurs- og kompetanseavdelingen er sammenfallende med den nasjonale satsningen i Demensplan 2025, og vi samarbeider også nært med Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse. Det har vært stor aktivitet i regi av kurs- og kompetanseavdelingen også i 2025. ABC-kursene blir koordinert av Kristin Aas Nordin, og det er tilknyttet 23 forelesere fra 7 ulike profesjoner, noe som gir en god bredde i det vi kan tilby av kurs.

Kunnskap om og refleksjon rundt personsentrert omsorg er avgjørende for en god demensomsorg. I Demensplan 2025 er metodene i personsentrert omsorg en sentral satsning innen forskning, kunnskaps- og kompetanseheving.

Vi har fortsatt i 2025 med et kurstilbud som var nytt i 2019. TID-modellen er en modell spesielt for de avdelinger på sykehjem som har pasienter med nevropsykiatriske symptomer, noe mange har som en del av demenssykdommen. Det har vært flere kurs i 2025 med VIPS-modellen. En metode som har fokus på å få til gode fagmøter, hvor man tar perspektivet til pasienten og finner to tiltak som prøves ut for å sikre personsentrert demensomsorg. Dette er en metode som anbefales i demensretningslinjene, som er utarbeidet av Helsedirektoratet.

Musikkbasert miljøbehandling sto på agendaen i 2025, men dessverre ble det ikke nok deltakere. I april 2025 ble det ansatt en musikkterapeut i Stavanger kommune og henne hadde vi tenkt å bruke.

Nå ble det fra helsedirektoratet bestemt at musikkbasert miljøbehandling ikke lenger skal være en del av satsningen med en egen perm og fagseminar. Det legges nå inn et temahefte i perm 2 av demensomsorgens ABC med tema musikk, slik at man fortsatt kan ha fokus på musikkbasert miljøbehandling, men som en del av andre tema.

SESAM har også gjennom sine forelesere, mål om å bidra ut mot organisasjoner og lag med foredrag, likedan på pårørendemøter for å spre kompetanse innen eldremedisin. Dette koordineres gjennom kurs- og kompetanseavdelingen. Her har vi også vært med i regi av Nasjonalforeningen for folkehelsen på medlemsmøte på Skipper Worse og på deres pårørendeskoler, som underviser.

Det er også viktig at erfaringspanelets deltakere og brukerrepresentanter i forskning får undervisning for å føle seg rustet til de oppgaver de fyller i SESAM. I den forbindelse er det tilbud om forskerskole for brukere to ganger hver vår og to ganger hver høst.

Det har vært stor aktivitet i kurs- og kompetanseavdelingen i 2025. Vi har nå 23 forelesere fra 7 ulike faggrupper, noe som gir en god bredde i hva vi kan tilby kommunene. ABC- satsningen har vært viktig, og vi har forelesninger med ulike tema fra alle disse 5 permene innen: Demensomsorgens ABC, Eldreomsorgens ABC. Vi har også tema for ansatte med ulik bakgrunn i kommunehelsetjenesten innenfor forskjellige sider av personsentrert omsorg. Likedan dekker vi områder innen eldremedisin som geriatri, alderspsykiatri. I 2024 skjedde det en revidering av permene psykiske lidelser i eldre år var ferdig høsten 2024. Vi kunne tilby første seminar våren 2025.

Kursvirksomhet

Vi har i 2025 kun hatt fysisk oppmøte ved seminarene, og med 14 seminar og 2 informasjonsmøter har det møtt 278 deltakere på seminar, (litt nedgang fra 2024 på 390 deltakere) og deltakere fra 13 kommuner på informasjonsmøter.

På de to permene av demensomsorgens ABC, Perm 1 og 2 har det deltatt 189 personer. Det er på 9 ulike seminar hvor vi også tilbyr et ekstra seminar i pannelappdemens med 13 deltakere. Innholdet i de andre seminar er: Sykdomslære innenfor tema demens, perspektiver på demens, personsentrert omsorg med de ulike modeller.

På eldreomsorgens ABC har det vært følgende deltakere på de ulike permene:

Aldring og omsorg: Ingen deltakere i 2025

Geriatri: 24 deltakere

Psykiske sykdommer i eldre år, ny perm: 43

Musikkbasert miljøbehandling: Ikke noen deltakere i 2025

Undervisning i utredningsverktøy er også et tilbud vi har til kommunene. Her er det gjennomgang av kartleggingsverktøy for å vurdere ADL funksjoner, symptomer på depresjon, atferdsendringer, delir og kognitive funksjoner.

Instrumenter som blir gjennomgått er: Cornell, NPI, KDV, CAM, PADL, pårørende intervju, Qualid, BARS, klokke test og MMS.

Etter oppdrag er det blitt undervist i:

Basal demensutredning, et heldagskurs i Hå kommune.

Likedan er det blitt undervist en hel dag på Kleppheimen i følgende tema:

1. Hva er APSD, årsak, forekomst
2. Tolke signaler, forstå forvarsel: MM prinsipper, Grunnelementer i funksjonsstøttende Kommunikasjon.
3. Organisering av avdeling, tilrettelegge miljø
4. Avmakt, redd på jobb, hva trenger personalet? TID modell, forskjell mellom fakta og følelser,

TMA, organisering, trening og veiledning

Demensomsorgens VIPS

Demensomsorgens VIPS er en modell for å implementere og opprettholde personsentrert omsorg i sykehjemsavdelinger og hjemmetjenester.

VIPS er en oppsummering av alle sidene av personsentrert omsorg:

V - alle mennesker har samme verdi, uavhengig av alder og kognitiv funksjon

I - omsorgen er individuelt tilrettelagt

P - å ta perspektivet til personen med demens, se verden slik personen med demens ser den

S - et støttende sosialt miljø

SESAM har arrangert VIPS- kurs for 28 personer i Eigersund kommune i 2025.

Marte Meo metoden i demensomsorgen veilederutdanning

Marte Meo er en kommunikasjonsbasert og løsningsorientert veiledningsmetode som bruker video for å belyse og illustrere temaer til bruk i påfølgende veiledning.

SESAM har etablert Marte Meo utdanning, veileder v/ Marte Meo supervisor Hilde Rydland Marianayagam.

SESAM-fagdager

De årlige SESAM-fagdagerne ble arrangert 21.-22.mai på Clarion Hotel Energy i Stavanger. En spent SESAM-gjeng kunne ønske 200 deltakere velkommen til fagdager med et spennende og innholdsrikt program.

Administrerende direktør ved SUS, Helle Schøyen, åpnet fagdagerne offisielt og la vekt på forskningen som skjer på SESAM; blant annet forebygging og behandling av demens og nye digitale helsetjenester. Hun påpekte at SESAM er en viktig drivkraft for innovasjon og nyteknisk innen eldreomsorgen.

En del av det faste programmet, er utdeling av årets ærespris. Klinikksjef Sølve Braut fikk det ærefulle oppdraget å dele ut denne prisen til Vigdis Vagle, for hennes fremragende og trofaste innsats for arbeidet på SESAM.

Dag 1 bestod videre av siste nytt innen demensforskning med Dag Årslund, og foredraget *“Gammel og ensom? Myter og fakta om ensomhet blant eldre”* med Anders Barstad fra SSB. Deretter fulgte to foredrag fra våre internasjonale gjester, Preeti Sunderaraman, fra Boston University i USA og Emma Poon, PhD student fra King’s College London, som snakket om digitale løsninger og etiske utfordringer med bruk av dette.

Pål Iden gav oss UKOMs rapport *“Funksjonsfall hos eldre som får heimetjenester”*, et interessant innlegg om hva som gjøres for å forbedre helsetjenesten. De siste innleggene på dag 1, var det Anne-Brita Knapskog og Stine Voll Aasen som stod for. Anne-Brita Knapskog er overlege ved Oslo universitetssykehus og hun snakket om fremtidens diagnostikk av demens og bruk av

blodbaserte biomarkører. Stine Voll Aasen er LIS-lege 3 innenfor geriatri i Helse Førde. Hun holdt et engasjerende innlegg om funksjonssvikt og fall, med aktuelle caser som forsamlingen fikk bryne seg på. Dag 1 ble gjennomført i plenum med et felles program for alle deltakerne.

På dag 2 gjorde vi en vri og startet med parallellsesjoner frem til lunsj.

På parallellsesjon 1, fikk vi innlegg om samhandlingsprosjektet Vitality, delirium hos den eldre pasienten og legemiddelbehandling ved Alzheimers sykdom. Marit Mjørud og Janne Røsvik fra Aldring og Helse avsluttet sesjonen med innlegget *Personsentrert omsorg og miljøbehandling i forebygging og behandling av uro og delirium på sykehus*. Dette bygger på VIPS-modellen, men er designet for bruk på sykehus.

Parallellsesjon 2 startet med et innlegg om Inn på tunet og Ut på vidda, som er ulike eksempler på hvordan en kan skape en aktiv og meningsfull hverdag for hjemmeboende personer med demens. Deretter fulgte Hilde Rydland Marianayagam med innlegget *Sykepleie til personer med delir* og Ragnhild Djønne Østerhus med *Hva er riktig legemiddelbruk til eldre?* Vi avsluttet parallellsesjon 2 med en firbeint sjarmør, nemlig terapihunden Tango, som sammen med Synnøve Bremer Skarpnes holder til på Haugesund sykehus.

Etter lunsj var det endelig tid for årets høydepunkt på SESAM-dagene, nemlig utdelingen av Linda Buettners praksispris og publikumsprisen. Dette året fikk vi inn 12 bidrag fra mange ulike steder i Norge, blant annet Alta, Oslo og Bergen.

Årets praksispris gikk til Plankemyra Bo -og omsorgssenter (Arendal kommune) og deres Forglemmegei demenskafé.

Publikumsprisen gikk til Grimstad demensskole ved Monica Reiersølmoen Vigre.

Siste del av fagdag 2 foregikk i plenum og vi fikk høre professor Marianne Storm fortelle om prosjektet *Kartlegging av helsebehov hos hjemmeboende eldre*. Arvid Rongve, professor, overlege og leder for Eldremedisinsk forsknings gruppe i Helse fonna, fikk avslutte med erfaringer med bruk av smartklokke i demensforskningen, hentet fra ANeED-studien.

Sist, men ikke minst: Etter to flotte, innholdsrike dager med faglig og sosialt påfyll, nettverksbygging og økt kunnskap, fikk Espen Hana oss til å le og synge med, i et humørfyllt og lunt innslag som avsluttet SESAM-dagene 2025.

Parallelt med fagdagene, var SESAM vertskap for det internasjonale nettverket DIGDEM, som er et europeisk JPND-prosjekt om digitale løsninger i demensforskning og -praksis. Det ledes av Anna-Katharine Brem ved King's College London, og bygger videre på arbeid i prosjekter som SESAM er med i, som RADAR-AD, PREDICTOM og EPND. Totalt møttes 12 internasjonale eksperter, for å jobbe fram retningslinjer for bruk av digitale løsninger for personer med demens.

Faglunsj

SESAM arrangerer ukentlig faglunsj i samarbeid med geriatrisk poliklinikk og alderspsykiatrisk poliklinikk med i gjennomsnitt ca. 26 tilhørere, fysisk og digitalt. Forelesere og tilhørere er bredt tverrfaglig og tverrsektorielt sammensatt og kommer både fra spesialisthelsetjeneste, universitet og høgskole, primærhelsetjenesten lokalt og regionalt og WiseAge-medlemmer i vårt erfaringspanel for forskning.

Det ble arrangert 18 faglunsjforedrag i vårhalvåret og 15 i høsthalvåret i 2025. Forskere fra SESAM bidrar jevnlig med innlegg på faglunsj. I 2025 stod forskere for 17 av faglunsjforedragene.

7. Fagnettverk

SESAM skal drive, utvikle og delta i samhandlingsarenaer og fagnettverk innen eldremedisin og samhandling. Nettverksbygging og samhandling skal prioriteres i alle aktiviteter. Hensikten med fagnettverk er å støtte lokale fagutviklingsbehov, utvikle samhandlingsrelasjoner, gi faglig støtte for spesielle funksjoner samt støtte implementering av nasjonale føringer. Dette gjøres i form av likemannsarbeid, erfaringsutveksling tilpasset lokale forhold, ressurser og muligheter.

Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjeneste (USHT) i regionen er i denne forbindelse viktige samarbeidspartnere. Utviklingssentrene er en nasjonal satsing, og hovedmålet er å være pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester.

SESAM har drevet eller deltatt i følgende fagnettverk:

Fagnettverk innen eldremedisin/eldreomsorg i Helse Førde HF

Hovudtema for samlingar i fagnettverket i 2025 har vært «Observasjonskompetanse».

Fagnettverket er for personer som jobbar i kommunehelsetenesta og Helse Førde. Hovudvekt av deltakerar kjem frå kommunehelsetenesta.

Fagnettverk våren -25 vart gjennomført med fysisk oppmøte.

Tema:

- Eldre, Skrøpelegheit og fall v/ Stine Voll Aasen, LIS 3 geriatri Helse Førde
- Underernæring og vekttaap hjå eldre v/ Mari Kårstad, Klinisk ernæringsfysiolog, Helse Førde
- Matglede i Lofoten – erfaringar frå eit interkommunalt fagnettverk i ernæring for Lofotkommunane

Vi har blitt enige om at fagnettverk om hausten skal slåast saman med fagdag i geriatri på Førde Sentralsjukehus. Det er mulighet for fysisk oppmøte så langt det er plass. Også mulighet for å følge fagdagen på Teams. Det var ca. 35 – 40 som følgde fagdagen på Teams.

I planlegginga av fagdagan er ein merksam på at det ikkje bør vere for mange dagar. Både på grunn av kostnad ved å gjennomføre dagane og at det skal vere mogleg for folk å møte.

Personalsituasjonen er mange stader pressa og det er vanskeleg å sende folk på kurs på fleire dagar.

Fagnettverk dagtilbud for personer med demens og yngre personer med demens, Helse Stavanger HF

Nettverket drives i samarbeid med alderspsykiatrisk poliklinikk ved Hilde Rydland Marianayagam og geriatrisk poliklinikk ved Siri Ueland og Kristin Aas Nordin, seniorrådgivar i SESAM.

Målgruppen er helsepersonell ansatt i kommunehelsetjenesten i Helse Stavanger, som driver dagtilbud for personer med demens, og som jobber med yngre personer med demens.

Planlagt møteaktivitet er en gang i året. Møtet var 05.02.25 med over 30 deltakere til stede fra 12 av 15 kommuner i Sør-Rogaland. Vår ressursperson i Helse Fonna Tove Lode deltok også.

Etter informasjon fra SESAM ved Kristin Aas Nordin og Statsforvalteren ved Bjørg Odland, hadde vi innlegg fra Sandnes kommune ved Eli Pihl. Så innlegg med tittel: Hva skjer i spesialisthelsetjenesten

vedr. Arbeid med utredning og oppfølging av yngre med grupper. Her var det Marianne Fjalestad, Sarah Oliversen og Hilde Rydland Marianayagam som hadde innlegg fra geriatrisk poliklinikk og Alderspsykiatrisk poliklinikk. Siri Ueland ledet runden rundt bordet hvor alle kommunene fikk informere de andre om sitt arbeid i forhold til dagtilbud for personer med demenssykdom og tilbudet til yngre personer med demenssykdom.

Fagnettverk utredning og oppfølging etter demensdiagnose, Helse Stavanger HF

Nettverket drives i samarbeid med USHT som nå har tatt over ledelsen av nettverket, men hvor SESAM deltar med informasjon av vårt arbeid.

Nettverket har vært drevet siden 2008. Målgruppen er helsepersonell ansatt i kommunehelsetjenesten i Helse Stavanger sitt nedslagsfelt, som jobber med utredning og oppfølging av personer med demens.

Planlagt møteaktivitet er en gang i året. I 2025 var det nettverksmøte i Sandnes rådhus 04.11.

Det var 13 kommuner påmeldt Rita ydstebø Noreid og Kristin Aas Nordin deltok på vegne av SESAM

Fagnettverk for miljøterapi i Helse Fonna

Den 11. juni 2024 var det oppstart for Fagnettverk for miljøbehandling i Helse Fonna området. Dette er ett tverrfaglig nettverk for personale som jobber med personer med demenssykdom. Bakgrunn for miljøbehandlingsnettverk er å lære mer om miljøbehandling til personer med demens.

Nasjonalfaglige retningslinjer for demens står sentralt i dette arbeidet som et styringsdokument.

Det har møtt 15-20 personer på disse nettverksmøtene i 2025 fra 6 ulike kommuner. De fleste personale jobber på sykehjem, men hjemmesykepleie og dagsenter er også representert. Det er en blanding av sykepleiere, helsefagarbeidere og miljøterapeuter.

Målet for nettverket er

- å være en arena for gjensidig kunnskapsdeling om miljøbehandling innen demensomsorg
- å øke kunnskap gjennom et felles fagspråk og nysgjerrighet rundt det å jobbe målrettet med miljøbehandling for personer med demens
- å kunne bruke ulike kartleggingsverktøy for å kunne gi best miljøbehandling. Det å lære seg å utrede grundig symptomer: APSD, sånn at en kan gi faglig tilpasset behandling/oppfølging. Bli nærmere kjent med de ulike årsakene til pasientens adferd og se på ulike behandlingstilnærminger
- å trygge personer som jobber med personer med demens. Jobbe etter nasjonale anbefalinger og bli kjent med kompetansesider og ta det tilbake til arbeidsplassen som ett arbeidsredskap

Det er lagt opp til fire samlinger i året. Medlemmene får vist sin arbeidsplass med ulike løsninger ved eksempel bomessige utforminger til pasientgruppen. Dette kan være med å overføre ideer til egen arbeidsplass. Oppstart var i juni 2024 ved Haugesund sykehus der tema var Oppstart med nettverket med Kristin Aas Nordin som informerte om SESAM. Overlege Arvid Rongve med tema Hvorfor medisiner ikke er første valgte behandling ved adferdsforstyrrelser og psykiske symptomer med demens.

I februar 2025 var vi invitert til Veia sykehjem, Karmøy kommune. Innlegg av spesialsykepleier Ingvild Mæland med tema Personsentrert omsorg.

I juni var vi invitert til Storasund Sykehjem, Karmøy Kommune. Innlegg av phd-stipendiat Lise Birgitte Austbø ved SESAM. Tema var Innføring om SESAM og RoboCare prosjektet.

I september var vi invitert til Vindafjord hjemmetjeneste, Vindafjord kommune. Innlegg av sykepleiere fra eldremedisinsk sengepost Elin Ferkingstad og Eli Høines med tema Smertekartlegging.

I november var vi invitert til Tysnes omsorgssenter, Tysnes kommune. Innlegg av Synnøve Skarpenes, vernepleier med tema Kommunikasjon.

I 2026 er det planlagt nettverkssamling i februar ved Udland sykehjem, Haugesund kommune.

8. Samarbeid og utviklingsarbeid (komite, arbeidsgrupper og planarbeid)

Fag- og strategidagen i Helse Førde HF

25.september gjennomførte vi igjen fagdag i geriatri på Førde Sentralsjukehus med hovudtema; "Gode helsetenester til den sårbare eldre pasienten".

Tema for foredrag var:

- Kva er skrøpelegheit og korleis påverkar det val av behandling?
- Pasienten sitt perspektiv i forhold til å leve med skrøpelegheit
- Panelsamtale der kommuneoverlege, overlege frå Helse Førde, og 2 sjukepleiarar deltok.
- Er høyrsel viktig hjå den sårbare eldre? Overlege i ØNH og fungerande geriater samarbeida om foredrag. Ei med sjølvopplevd høyrselstap.
- Diabetes hjå eldre
- Geriatri i Helse Førde
- SESAM, informasjon
- Demens sjukdom
- Utfordringar med åtfærd ved demens sjukdom

Alle forelesarane, bortsett frå ei er tilsett i Helse Førde.

Fagdagen blir arrangert i samarbeid mellom Helse Førde og SESAM. Helse Førde sin ressursperson i SESAM har hovedansvar for fagdagen.

Fagdagen er godkjent for 7 kurstimar i Lægeforeininga, allmennmedisin og alders- og sjukeheims medisin og NSF til klinisk stige. Det var god deltaking. Omlag 90 personar som møtte opp i auditoriet. Det var sendt ut lenke til omlag 40 personar som følgde fagdagen digitalt.

Fagdagen er ein del av samarbeidet med Utviklingssenteret i Sogn og Fjordane, USHT, og forankra i avtale i Fag og samarbeidsutvalet. Informasjon blir sendt til alle avdelingar i Helse Førde og lagt ut på intranettsida. Det vert og sendt invitasjon til leirar i alle kommunane i Helse Førde sitt område til å komme fysisk så langt det er plass i auditoriet, eller følge dagen digitalt. Mange kommunar vel å følge digitalt, anten i heimetenester eller på omsorgssenter. Det er derfor vanskeleg å sei kor mange som reelt følgde fagdagen digitalt. Fastlegar blir invitert via Samhandlingslegane si nettside.

Gode tilbakemeldingar på moglegheita til å følge digitalt. Deltakarar i kommunar som sit i grupper, kan samstundes utveksle erfaringar i lag til tema som blir teke opp. Det gjer det mogleg for "drop-in" til enkelt tema og billigare for kommunen i forhold til å reise fysisk.

Ved å ha fagdagen i auditoriet på sjukehuset i Førde, gjev det at personalet på sjukehuset kan velgje tema som dei vil delta på dersom dei ikkje kan være med heile dagen. Eit av måla for fagdagen er å ha søkelys på den eldre pasienten i Specialisthelsetenesta.

Ledernettsverk for geriatri og alderspsykiatri i Helse Vest RHF

Fag - og ledernettsverkmøtet ble arrangert 23.oktober på Grand Hotel Terminus i Bergen. Det var representanter fra alle fire helseforetak med til sammen 32 deltakere. Ledere for fag og forskning i de ulike helseforetak er målgruppen for dette møte, og foretakene hadde representanter både fra somatikk og psykiatri. Silvia Mæland, avdelingssjef alderspsykiatrisk avdeling, SUS ledet dagen.

Senterleder for SESAM Ingelin Testad innledet med temaet Eldremedisin og samhandling mot 2030, og ga deltagerne et godt overblikk over forventninger og utfordringer vi står overfor de nærmeste årene.

Geriatr og stipendiat på SESAM, Mathias Nikolai Petersen Hella, viste oss videre oversikt over hvordan nye SUS vil se ut og geriatrien sin plass i det nye sykehuset.

Clinical Frailty Scale (CFS) er under implementering i mange sykehus i landet. Åse Grøthe, prosjektleder for implementering av CFS på Haukeland universitetssykehus og Hanne Rydland Rasmussen, prosjektmedarbeider/geriatrik sykepleier presenterte status for implementeringen på Haukeland universitetssykehus. Haukeland universitetssykehus var også representert ved seksjonsoverlege Katinka Alme som fortalte om den nye geriatrike sengeposten som åpnet i september 2025.

Haraldsplass diakonale sykehus var representert ved ernæringsfysiolog Hege Østgaard. Hun ga oss en oppsummering over hvordan Haraldsplass utfører systematisk kartlegging og prehabilitering av eldre pasienter som skal opereres for cancer coli.

SESAM ressursperson og spesialsykepleier Greta Gard Endal oppdaterte statusen til geriatrien i Helse Førde og avdelingsleder i eldremedisin Doreen Halleland fra Haugesund sykehus presenterte videre fremdriftsplan og innflytting i nybygg og kritiske moment de opplevde under innflyttingen.

Seniorforsker Audun Osland Vik - Mo hadde siste foredrag under konferansen med oppdatering på aktuell pågående forskning i SESAM.

Greta Endal avrundet en flott og inspirerende dag med å lese fra boken Aldring – Nye forutsetninger i en ny tid.

Utviklingsentrene for sykehjem og hjemmetjeneste i Vest (USHT)

Vi har nært samarbeid med USHT. Den 4. januar deltok Siri Ueland og Kristin Aas Nordin på møte med USHT Sør-fylket på helsehuset hvor vi diskuterte planer for året 2025 og samarbeidsarenaer.

Representant fra Statsforvalter ved Bjørg Odland har vært invitert til møter med USHT Sør-fylket og USHT Nord-fylket. Rita ydstebø Noreid og Kristin Aas Nordin har deltatt fra SESAM på samarbeidsmøtene. Vi har samarbeid med USHT Bergen om ABC- seminar. I 2025 ble det arrangert et fagseminar i musikkbasert miljøbehandling i Bergen i samarbeid med SESAM. Vår ressursperson i Helse Førde Greta Gard Endal har nært samarbeid med USHT i Helse Førde.

Samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsen i Rogaland og Nasjonalforeningen Stavanger demensforening har i en årrekke hatt et utstrakt og godt samarbeid med SESAM. Målet er sammen å spre kunnskap om demenssykdom og om tilbud til personer med demens og deres pårørende.

I 2025 hadde vi også som tidligere, samarbeid med demensforeningen om en publikumskveld i tilknytning til vår regionale konferanse.

Nasjonale og lokale høringer

SESAM har deltatt i høring først skriftlig og så ved deltagelse på møte i Oslo i forbindelse med ny demensplan 2030. SESAM sin representant i Oslo var Martha Therese Gjesten.

Årlig møte i forbindelse med leverandørvtale ABC-arbeid

SESAM ved Kristin Aas Nordin har vært representert i referansegruppen for ABC- arbeidet i regi av Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse fra 2011-2021. Dette arbeidet innebar revisjon av Eldreomsorgens ABC som består av permene Demensomsorgens ABC, perm 1 og 2, 1) Aldring og omsorg 2) Psykiske sykdommer i eldre år (tidligere Alderspsykiatriens ABC) og geriatri. Nå revideres permene psykiske sykdommer i eldre år. Den nye permene Psykiske lidelser i eldre år er ferdig sommeren 2024. I 2025 blir permene geriatri som er en del av Eldreomsorgens ABC revidert og 2025 var siste år for musikkbasert miljøbehandlingspermene.

SESAM er representert på møte med alle arbeidsplasser i de ulike fylker i Norge som har leverandørvtale med Aldring og helse i ABC-arbeidet. Siri Ueland representerte sin poliklinikk dette året og Kristin Aas Nordin, SESAM på et to-dagers seminar på Gardermoen 5. og 6. november.

Samarbeid med Statsforvalteren

Vi har hatt tett samarbeid med Statsforvalteren i Rogaland siden oppstart av SESAM i 2011. Det er jevnlig møter to ganger i året med tema Demensplan 2025 og samarbeidsarenaer.

I november var det samarbeidsmøte vedrørende ABC- satsningen i Rogaland. Her var Aldring og Helse, Statsforvalter, USHT, Nord- og Sør-fylket og SESAM med på møtet.

Statsforvalteren var også medarrangør på vår WiseAge-dag 2022 og 2023. Fra 2024 er statsforvalteren også med i programkomiteen for SESAM-dagene, og planleggingen startet høsten 2024 for året 2025.

Samarbeid med Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning

SESAM har samarbeidet med Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning i forbindelse med vår årlige 2-dagers fagkonferanse. Dette samarbeidet har blitt utvidet til å gjelde internasjonal forskningsdag og WiseAge-dagen. Samarbeidet har vært meget godt også i 2025.

Samarbeid med lokalt fagmiljø

SESAM har et nært samarbeid med alderspsykiatrisk poliklinikk, geriatrisk poliklinikk, alderspsykiatriske sengepost C1 og akutt geriatrisk sengepost 1A. Flere sykepleierne bidrar med undervisning på ABC-kurs og likedan reiser ut til kommuner og holder VIPS-kurs.

Vi er samlokalisert med poliklinikkene, noe som gjør at vi også i SESAM nyttiggjør oss kompetansen fra de ansatte i for eksempel nettverksarbeid, fagutvikling og forskningsprosjekt. De ansatte på poliklinikkene og også på sengepostene, får tilbud om deltakelse på våre kurs. På SESAM-konferansen har vi gitt gratis plass til to-tre ansatte per avdeling, totalt 13 plasser som ble benyttet på SESAM-dagene i 2025.

Samarbeid med kirken ved biskopen

Det ble i 2020 etablert et samarbeid med kirken ved biskop Anne Lise Ådnøy. I arbeidet har følgende personer vært med fra SESAM: Ingelin Testad, Arnfinn Fiskå, Kristin Aas Nordin og Hilde Rydland Marianayagam. I prosjektet inngår to menigheter.

I 2023 startet vi med fokusgrupper ved Ingelin Testad og Mona Halvorsen og undervisning til sentrale personer i menigheten. Målet med arbeidet er å få en mer demensvennlig/eldrevennlig kirke/menighet. På undervisningen ved Kristin Aas Nordin og Hilde Rydland Marianayagam møtte 8 ansatte/frivillige.

Arbeidet er videreført i 2024 og 2025 med fortsettelse av fokusgruppeintervju og samme opplegg. I 2025 har det vært fokusgruppeintervju ved Lise Birgitte Austbø og Mona Halvorsen, med 9 ansatte og representanter fra menighetsrådet. Transkribering er gjort, og nå analyseres funnene fra fokusgruppeintervjuene.

9. Medieoppslag

SESAM i sosiale medier

Facebook

Facebook-siden har hatt en positiv utvikling gjennom året, med en vekst på **302 nye følgere**, tilsvarende en **økning på 193,2 % sammenlignet med 2024**.

Engasjementet på siden har også økt. Innholdsamhandlinger steg med 5,7 %, og totalt fikk vi 4,7 k reaksjoner, kommentarer, delinger, lagringer og svar på både organiske og betalte innlegg. Lenkeklikk økte betydelig med 625,2 %, og vi registrerte 21,3 k klikk på lenker i publisert innhold.

Når det gjelder besøkstall, var det en moderat nedgang på 1,9 %. Selv om trafikken gikk noe ned, viser økningene i både følgere, engasjement og lenkeklikk at innholdet i større grad når riktig målgruppe. Nedgangen i besøkstall vurderes derfor som et uttrykk for mer målrettet og relevant trafikk, snarere enn et negativt resultat.

Videoinnholdet på Facebook har hatt solid vekst det siste året. Mai måned, preget av SESAM-dagene, leverte spesielt gode resultater.

LinkedIn

LinkedIn-kontoen ble etablert våren 2025 med mål om å nå fagpersoner og profesjonelle nettverk på en mer målrettet måte enn det som er mulig gjennom Facebook. Siden oppstarten har kontoen fått 88 følgere, og kanalens utvikling viser lovende tendenser for videre vekst. Dette viser at innholdet engasjerer og når relevante fagmiljøer, selv med en relativt ny kanal.

Følgerdemografi

Følgerne våre kommer fra både Norge og internasjonale fagmiljøer. De største geografiske gruppene er:

- Stavanger og omegn, Norge
- Oslo og omegn, Norge
- Bergen og omegn, Norge
- Lima, Peru
- Bogotá, Colombia
- Bryne, Norge
- London og omegn, England
- Distrito National, Den dominikanske republikk
- Stockholm, Sverige
- Lausanne, Sveits

Spredningen viser at kanalen når langt utover regionen og at interessen for innholdet har en både nasjonal og internasjonal dimensjon.

SESAM SESAM – Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og...
87 følgere
5md. •

Kan man bruke digitale helsetjenester i møte med en av vår tids største helseutfordringer – demens? 🧠 ... mer

Digitale helsetjenester i møte med demensutfordringen

Bakgården, Nedre Tyholmsvei 16 | 14. august | 12:00 – 13:00

21 5 innlegg lagt ut på nytt

SESAM SESAM – Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og...
87 følgere
5md. •

Er du i Arendal?
Det er vi! 📍

Vi koser oss – og gleder oss spesielt mye til morgendagen!

Da har vi invitert til et spennende foredrag om hvordan man kan bruke digitale helsetjenester, som smartklokker og kunstig intelligens, til å kunne oppdage demensdiagnoser tidligere – og behandle dem bedre! 🧠

Ser vi deg der? 📍

📍 Bakgården, Nedre Tyholmsvei 16
📅 Torsdag, 14. august
🕒 Kl. 12-13

12 2 innlegg lagt ut på nytt

Liker Kommenter Legg ut på nytt Send

SESAM SESAM – Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og...
87 følgere
4md. •

Dag Aarland, Miguel G. Borda og Maria Camila Gonzalez V deltok nylig på det første møtet i det latinamerikanske konsortiet om demens med Lewy-legemer (Lewy-LATAM).
📍 ... mer

Miguel G. Borda • 1.
PhD, Medical Doctor and Geriatrician
4md. • Redigert •

It was an honor to take part in the first Meeting of the Latin American Consortium on Dementia with Lewy Bodies (Lewy-LATAM), a space for scientific and human collaboration aimed at strengthening research and regional cooperation on ... mer

Vis oversettelse

1 Liker Kommenter Legg ut på nytt Send

SESAM SESAM – Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og...
87 følgere
4md. •

Miguel G. Borda deltok nylig på det årlige møtet om aldring og helse: Controversies and Challenges, som for sjette gang ble arrangert ved National Academy of Medicine of Mexico. mx ... mer

Miguel G. Borda • 1.
PhD, Medical Doctor and Geriatrician
4md. •

Muy agradecido de haber participado en el 6º Encuentro Anual sobre Envejecimiento y Salud: Controversias y Retos, un espacio imprescindible para reflexionar y debatir sobre los desafíos actuales en el ámbito del ... mer

Vis oversettelse

3 Liker Kommenter Legg ut på nytt Send

Et utvalg av våre mediesaker

Ingelin Testad uttalte seg i artikkel i Stavanger Aftenblad 08.05.2025

Etterlyser frisk luft på sykehjemmet: – Det foregår veldig lite aktivitet

Det ble kun dokumentert at Jorunn Oftedal Bauge (76) var ute i frisk luft to-tre ganger i måneden i slutten av 2024. Aftenbladets undersøkelse viser store forskjeller mellom kommunene.

Lytt til saken - 19 minutter

Jorunn Oftedal Bauge (76) har besøk av datteren Camilla Oftedal Bauge. Da er det fotbad, musikk og en kopp kaffe. Foto: Kristian Jacobsen

Hilde Moi Østbe

Journalist

Thomas Ergo

Journalist

Publisert: 8. mai

Link: [Etterlyser frisk luft på sykehjemmet: – Det foregår veldig lite aktivitet](#)

Ny bremsemedisin mot demens gir håp: – Eit enormt gjennombrudd

Dag Årslund i Jærbladet 06.01.2025

Link: [Demens, Demensbehandling | Bremsemedisin gir håp til folk med tidleg demens](#)

Dag Årslund, overlege og forskningsleder ved Regionalt kompetansesenter for alzheimermedisin og samhandling (SESAM). Foto: Ingeborg Eliassen

Av Ingeborg Eliassen

Sist oppdatert: 06.01.25 08:02

Del

Ny, dyr medisin bremser alzheimer på pasientar som er tidleg i sjukdommen. Men dei fleste ventar lenge med å be om hjelp. – Me vil uansett at folk skal komma så tidleg i forløpet som mogleg, seier hukommelsesteamet i Kepp.

For abonnentar

Peter Fusdahl med debattinnlegg i Khrono 09.09.2025

DEBATT • PETER FUSDAHL

Tilfeldigheter i forskningsfinansieringen skjuler et systemproblem

Isolert sett handler forskningsaktørene i Norge rasjonelt. Samlet sett skaper de imidlertid et system uten felles målsetting.

Et fragmentert system skaper tilfeldigheter, selv når alle aktørene utfører sine roller på en korrekt måte og kan rapportere gode administrative måttal, skriver forfatteren. – Men det finnes mulige grep som kan redusere problemet. Illustrasjonsfoto: Forskningsrådet

Semiorforsker, Stavsanger Universitetskyrkhus
Peter Fredrik Fusdahl

Publisert 09.09.2025 - 10:14 Sist oppdatert 09.09.2025 - 10:38

Link: [Tilfeldigheter i forskningsfinansieringen skjuler et systemproblem](#)

Peter Fusdahl med debattinnlegg i Khrono 11.12.2025

DEBATT • PETER FUSDAHL

Når forskningen snakker, men politikken ikke hører

Forskeren arbeider over lange horisonter; politikeren i øyeblikk som krever retning og handlingsrom. Mellom disse universene finnes det ingen automatisk oversettelse.

Skal forskning bli politisk beslutning, må den ikke bare være korrekt, men kompatibel, skriver forfatteren. – Det er først når forskningen tar oversattelse til det politiske univers på alvor at den kan finne veien inn i beslutningene. Foto: Luita Prosen, Håke Stavsanger

Semiorforsker
Peter Fredrik Fusdahl
Stavsanger Universitetskyrkhus

Publisert 11.12.2025 - 09:43

Link: [Når forskningen snakker, men politikken ikke hører](#)

Peter Fusdahl på Dagsnytt 18. 22.09.2025

22. september
22.09.2025 - 59 min

Programinformasjon Tidspunkter

- 00:54 FN og Palestina
- 10:40 NHO vil ha kraftforlik
- 22:49 -Musikkinnmeldelses tid er forbi
- 30:58 Vil ha mer forskning på demens
- 39:27 LO og partifianslering
- 47:49 Skoleuniformer i Norge

Medvirkende

Programleder: Espen Aas
 Gjest: Espen Barth Eide
 Gjest: Hans-Erik Skjæggerud
 Gjest: Henriette Jevnaker
 Gjest: Martine Løkken Svendsen
 Gjest: Ole Erik Amlid
 Gjest: Ole Johan Borge
 Gjest: Peter FUSDahl
 Gjest: Robert Hoftun Gjestad
 Gjest: Shazia Majid
 Gjest: Sofie Marhaug
 Gjest: Terje Aasland
 Gjest: Torunn L. Tryggestad
 Gjest: Øystein Mathisen
 Gjest: Åge Sten Nilsen
 Medvirkende: Anders Tvegård

Nature-artikkel og Anita Sunde omtalt i K2 nytt ved Universitetet i Bergen 19.12.25
[Ph.d.-student Anita Sunde med Nature-publikasjon om Alzheimer sykdom – K2 Nytt](#)

FORSKNING

Ph.d.-student Anita Sunde med Nature-publikasjon om Alzheimer sykdom

by [Byvind](#) • 19. desember 2025 • [0 Comments](#)

Anita Sunde er phd-student ved K1 lokalisert på SESAM i Stavanger og har fått akseptert paper i Nature sammen med samarbeidspartnere på Sahlgrenska, NTNU, Aldring og Helse, King's College og Banner Health. Sunde arbeider med phd om nye Alzheimers sykdom biomarkører i primærhelsetjenesten.

Dere kan lese artikkelen på Nature sine nettsider: [Prevalence of Alzheimer's disease pathology in the community | Nature](#)

Bilde: colourbox.com

10. Ansatte

SESAM lederteam

Senterleder/professor Ingelin Testad
Forskningsleder/professor Dag Årslund
Avdelingsleder Silvia Mæland
Forskningskoordinator og seniorforsker Martha Therese Gjesten
Administrasjonskonsulent Helen G. Wigestrånd
Administrativ forskningskoordinator Silje Meihack Kvernberg
Seniorrådgiver Karin Smedvig

Regional ressurspersoner:

Karin Smedvig, Helse Stavanger
Kristin Aas Nordin, Helse Stavanger
Greta Gard Endal, Helse Førde
Tove Synnøve Lode, Helse Fonna
Åse Anbjørg Grøthe, Helse Bergen

Forskningskonsulenter:

Nina Ailin Mæland
Mona Halvorsen
Nora Krogstad Tønnessen

Prosjektkoordinatorer:

Stine Wenzel Ims
Felipe Botero

Forskningssykepleiere:

Reidun Meling
Ann-Cecilie Hopøy
Rita Ydstebø Noreid
Ewa Wilk
Laila Kyed
Lene Frotveit

PhD-kandidater:

Lise Birgitte Holteng
Jon Arild Aakre
Diego Alejandro Torva Rios
Solveig Kristina Hammonds
Peter Fredrik FUSDahl
Torunn Gudmestad Øvrebø
Mathias Nikolai Petersen Hella
Anita Sunde
Khadija Khalifa
Nicholas Castellanos

Øystein Kallevåg

Seniorforskere:

Ragnhild Djønne Østerhus
Anne Katrine Bergland
Martha Therese Gjesten
Audun Osland Vik-Mo
Benedikt Carl Gustav Römer
Miguel Borda, postdok
Anastasia Ushakova
Alberto Jaramillo Jimenez
Jon Arild Akre
Peter FUSDahl
Maria Camila Gonzales Velez

Forskeravtale:

Clive Ballard, Professor, University of Exeter
Richard Killick, Professor, King's College
Chiara de Lucia, postdok, King's College
Ketil Oppedal, Universitetet i Stavanger
Nick Ashton, USA
Antoine Leuzy, Sverige
Jonathan Patricio, Columbia

Seniorrådgivere:

Arnfinn Fiskå
Anne Torsvik Henriksen
Karin Smedvig
Kristin Aas Nordin
Elin Thuen
Kari Henriksen
Trygve Wyller
John Nessa